

Nr 165.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas m. m.; given Stockholms slott den 7 mars 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg.

Enligt 1 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende äger Kungl. Maj:t med stadsfullmäktiges samtycke förordna, att rådhusrätt i stad skall upphöra och staden i judiciellt avseende förenas med domsaga. Beträffande stad, där domstols- och magistratsgöromålen ej bereda sysselsättning åt, förutom borgmästaren, minst två lagfarna ledamö-

ter i rådhusrätten, må Konungen, jämlikt 2 § nämnda lag, även utan stadsfullmäktiges samtycke meddela förordnande som nyss nämnts. Har sådant förordnande meddelats, skall staden åliggande skyldighet beträffande avlöning till innehavare av befattning, som genom rådhusrättens upphörande indrages, och pension till honom och hans familj övertagas av statsverket. Uppstår för staden utgift genom förpliktelse att bidra till hållande av tingshus eller genom inrättande av nya tjänster eller eljest för stadens förvaltning, eller nödgas staden avstå från inkomst eller rättighet, skall, såvitt ej utgiften eller förlusten motsvaras av besparing eller annan ekonomisk förmån som beredes staden genom rådhusrättens upphörande, sådan utgift och förlust ersättas av statsverket.

Med föranledande av anförda bestämmelser i 1932 års lag — vilken såvitt avser 2 § erhållit sin nuvarande lydelse genom lagändring den 4 maj 1945 (nr 164) — hava utredningar sedan någon tid pågått i fråga om åtskilliga städers förenande i judiciellt avseende med domsaga. Sedan utredningarna numera slutförts beträffande städerna Åmål, Karlshamn, Sölvesborg, Laholm och Ängelholm, anhåller jag att få underställa dessa frågor Kungl. Maj:ts prövning, i vad genom indelningsändringarna skyldighet kan uppkomma för statsverket att övertaga avlöningsförpliktelser gentemot innehavare av befattningar, vilka vid rådhusrätternas upphörande komma att indragas.

1:o.

Åmål hade den 1 januari 1946 ett invånarantal av 7 309 personer. Staden är centralort för Tössbo tingslag av Tössbo och Vedbo domsaga, som dessutom består av Vedbo tingslag. Domsagan hade vid nyssnämnda tidpunkt 26 674 invånare, varav 6 001 inom förstnämnda och 20 673 inom sistnämnda tingslag. Tössbo tingslag har tingsställe i eget i Åmål beläget tingshus, vari jämväl domsagens kansli är inrymt. Vedbo tingslag har tingsställe i eget tingshus i Bengtsfors. I vartdera tingslaget hållas årligen tio allmänna tingsammansammanträden.

Rådhusrätten och magistraten i Åmål består av, förutom borgmästaren, två icke lagfarna rådmän. Borgmästare i staden är för närvarande Ragnar Patrik S:t Cyr, som är född år 1868 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1908. Rådmanbefattningarna innehavas av Gustaf Edvin Lindqvist, född år 1869, och Emanuel Witalis Mogren, född år 1874, vilka erhållit sina fullmakter år 1928 respektive år 1930. Någon utfästelse från stadens sida om pensionering föreligger icke beträffande någon av nämnda befattningshavare och skyldighet att avgå från tjänsten vid viss ålder har icke i något fall stadgats. Ej heller har i borgmästaren S:t Cyrs fullmakt inryckts föreskrift om skyldighet att övergå till annan tjänst hos staden. Med hänsyn till hans ålder synes sådan övergång för övrigt icke kunna komma i fråga, ehuru han innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare.

Borgmästarens årslön uppgår till 5 700 kronor, medan envar av rådmännen åtnjuter en årlig lön av 800 kronor. Å nämnda belopp utgår rörligt tillägg enligt det s. k. ramavtalet, för åren 1945 och 1946 utgörande 20,7 %.

mästaren har dessutom tillerkänts ett tillfälligt lönetillägg å 100 kronor årligen. Slutligen åtnjuter borgmästaren även sportler, vilka — efter avdrag av vissa kostnader i och för tjänsten — åren 1941—1945 i medeltal uppgått till 6 063 kronor.

Borgmästarens samtliga löneförmåner kunna enligt angivna beräkningsgrunder för närvarande uppskattas till $(5\,700 + 1\,179,80 + 100 + 6\,063 =)$ 13 042 kronor 80 öre årligen. Emellertid har borgmästaren förklarat sig, i händelse av rådhusrättens upphörande, åtnöjas med en årlig ersättning av 10 000 kronor. Med det rörliga tillägget uppgå löneförmånerna för envar av rådmännen till $(800 + 165,60 =)$ 965 kronor 60 öre.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Älvsborgs län försorg utredning ägt rum rörande Åmåls förenande i judiciellt avseende med förenämnda domsaga. Utredningen, som verkställdes jämlikt 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 och särskilt behandlat de i nämnda paragraf angivna frågor, har jämlikt länsstyrelsens uppdrag utförts av e. o. länsnotarien Åke Paulsson.

Under utredningens gång hava förhandlingar förts mellan staden och de tingshusbyggnadsskyldige i Tössbo tingslag beträffande frågan om skyldighet för staden att — därest densamma komme att införlivas med tingslaget — utgiva ersättning till detsamma för vinnande av delaktighet i dess tingshus med inventarier. Staden har därvid erbjudit sig utgiva ett belopp av 26 332 kronor, under det att de tingshusbyggnadsskyldige ansett ersättningen böra bestämmas till 78 318 kronor. Överenskommelse i ämnet har icke kunnat uppnås.

I sitt den 29 januari 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har utredningsmannen anfört, att förutsättningar icke funnes att omedelbart eller inom överskådlig framtid organisera rådhusrätten i Åmål med tre lagfarna ledamöter och att staden sålunda borde förläggas under landsrätt. Med utgångspunkt från att staden med anledning härav komme att ingå i Tössbo tingslag samt att statsverket vid rådhusrättens upphörande hade att övertaga stadens förpliktelser beträffande avlöning och pension till de befattningshavare, vilkas tjänster för dylik händelse komme att indragas, har utredningsmannen framlagt följande tablå beträffande de ekonomiska verkningarna för staden av indelningsändringen.

Besparade årliga utgifter och nytillkomna årliga inkomster.

Borgmästarens lön	kronor	6 979
Skrivmateriel	»	500
Rådmännens lön	»	1 931
Stadsfiskalens lön	»	4 626
Stadsfiskalens tjänstelokaler	»	200
Övriga utgifter för åklagarväsendet	»	1 250
Besparade sekreterararvoden	»	2 200
Sportler till staden	»	413

Summa kronor 18 099.

Nyttillkomna årliga utgifter.

Kommunalborgmästarens lön	kronor 14 000
Stadens bidrag till dennes pensionering	» 1 642
Ersättning till stadsfiskalen	» 3 394
Utgift för valnämnd	» 100
Annuitet å stadens utlägg för inlösen i tingslagets egendom (inlösningsbelopp 26 332 kronor)	» 1 769
	Summa kronor 20 905.

I anslutning till tablån har utredningsmannen anfört i huvudsak:

Såsom utgift väl icke för staden men för dess skattskyldiga får räknas andel i det belopp, som årligen skulle komma att uttaxeras för tingshusändamål. Av detta belopp har högst 8 047 kronor beräknats komma att falla å stadens skattskyldiga.

Av tablån framgår, att stadens budget genom ett landsrättsläggande skulle komma att tyngas med 2 806 kronor årligen. Det må dock understrykas att utgiften för ersättning till stadsfiskalen är begränsad till dennes livstid samt att annuiteten å stadens utlägg för inlösen i tingslagets egendom skulle upphöra efter tjugo år.

Utöver vad som framgår av tablån måste framhållas följande. Stadens utgifter för avlöning till borgmästarens nuvarande skrivbiträde, för del i avlöning till stadsvaktmästaren och för hyra för rådhusrättens och magistratens lokaler skulle visserligen kvarstå efter ett landsrättsläggande. Emellertid lösgöras dessa båda befattningshavare från sysselsättningen med göromål, som hava samband med rättsväsendet, och kunna i motsvarande mån användas för kommunalförvaltningens del. Vidare kunna nyssnämnda lokaler användas för kommunalförvaltningens behov. De ekonomiska förmåner, som härigenom beredas staden, torde väl uppväga det belopp, 2 806 kronor om året, varmed stadens budget skulle komma att tyngas. Å andra sidan må framhållas, att kommunalborgmästarens lön är avsedd att stiga med tre ålderstillägg ettvarvt å 500 kronor efter resp. 3, 6 och 9 års tjänst.

Vidare torde det få antagas, att, därest stadens förvaltning icke tillföres ökad arbetskraft genom inrättandet av en kommunalborgmästartjänst, inom en icke alltför avlägsen framtid annan ytterligare arbetskraft i stället måste anställas. För närvarande utgöres personalen å drätselkontoret av stadskamreraren, stadskassören, en stadsbokhållare och ett skrivbiträde. Behovet av ytterligare arbetskraft framgår därav att drätselkammarens ordförande, överläraren Sävblom, för närvarande måste utföra visst arbete i stadens förvaltning. Han är fördenskull i viss utsträckning befriad från sin tjänstgöringskyldighet som överlärare. De löneförmåner, som Sävblom till följd därav måste avstå ifrån, ersätts av staden. Kostnaderna för ifrågakvarande ytterligare arbetskraft torde komma att i väsentlig mån uppväga det belopp, 8 047 kronor årligen, som stadens skattskyldiga skulle få erlægga för tingshusändamål.

Över utredningen i dess helhet hava yttranden avgivits av stadsfullmäktige och magistraten i Åmål, häradsrätterna inom Tössbo och Vedbo domsaga, länsstyrelsen i Älvsborgs län samt Göta hovrätt.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 29 mars 1946 tagit ställning till utredningen. Därvid hava fullmäktige tillstyrkt att — därest staden skulle i judiciellt avseende förenas med domsagan — detta måtte ske enligt de grunder som av utredningsmannen föreslagits.

Magistraten har i sitt utlåtande instämt i stadsfullmäktiges yttrande.

Tössbo tingslags häradsrätt har förklarat sig finna, att det icke längre låte sig göra att bibehålla rådhusrätten, ehuru häradsrätten helst sett att så bleve fallet.

Vedbo tingslags häradsrätt har icke haft något att erinra mot stadens förenande med domsagan enligt de av utredningsmannen angivna villkoren.

Länsstyrelsen har tillstyrkt att föreningen komme till stånd.

I sitt utlåtande den 4 oktober 1946 har även hovrätten tillstyrkt stadens förenande i judiciellt avseende med domsagan, enär domstols- och magistratsgöromålen i staden icke beredde sysselsättning åt en rådhusrätt med tre lagfarna ledamöter och då föreningen vore ur alla synpunkter lämplig. Med utgångspunkt från att föreningen förklaras skola träda i kraft samtidigt med nya rättegångsbalken eller den 1 januari 1948, anser hovrätten att den nuvarande tingslagsindelningen i domsagan bör upphävas och att domsagan, Åmåls stad däri inbegripen, bör utgöra ett tingslag.

Beträffande frågan om ersättningsskyldighet för statsverket enligt 2 § sista stycket i 1932 års lag erinrar hovrätten, att stadsfullmäktige, som godtagit de av utredningsmannen gjorda beräkningarna, icke framställt något yrkande i nämnda hänseende. Vid sådant förhållande funne sig hovrätten sakna anledning att uttala sig i ämnet.

Statskontoret har den 29 november 1946 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, såvitt angår förpliktelser som på grund av 2 § i 1932 års lag må uppkomma för statsverket, därest rådhusrätten i Åmål förklaras skola upphöra. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning skyldighet torde föreligga för statsverket att övertaga stadens förpliktelser gentemot rådhusrättens ledamöter. I fråga om borgmästaren S:t Cyr tillstyrker ämbetsverket — i enlighet med dennes förutnämnda förklaring — ett årligt ersättningsbelopp av 10 000 kronor. För envar av rådmännen Lindqvist och Mogren syntes ersättningen, med hänsyn till att de redan uppnått framskriden ålder, lämpligen böra fastställas till belopp, motsvarande nu utgående förmåner eller 965 kronor 60 öre för år. Samtliga ersättningsbelopp borde anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten. — Då någon sådan merutgift, varom förmåles i 2 § sista stycket i 1932 års lag, icke syntes uppkomma för staden, kunde enligt statskontoret någon ytterligare ersättning av statsmedel icke komma i fråga.

Utredningen i ärendet giver otvetydigt vid handen, att domstols- och magistratsgöromålen i Åmål icke bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med minst tre lagfarna ledamöter. Med hänsyn till den organisation av rådhusrätterna, som förutsattes i nya rättegångsbalken, bör därför stadens egen jurisdiktion upphöra. Det är också min avsikt föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med Tössbo och Vedbo domsaga. Föreningen synes böra komma till stånd samtidigt

*Departements-
chefen.*

med rättegångsreformens ikraftträdande den 1 januari 1948. I följd härav bör — i enlighet med det förslag till tingslagsindelning i rikets domsagor som upprättats inom justitiedepartementet i anledning av samma reform och som i fråga om förevarande domsaga lämnats utan erinran av remissmyndigheterna — gällande tingslagsindelning i domsagan upphävas och domsagan, förklaras skola utgöra ett tingslag. Domsagans nuvarande båda tingsställen böra dock bibehållas. Innan beslut om stadens förläggande under landsrätt kan meddelas, måste emellertid, på grund av 2 § andra stycket i 1932 års lag, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens avlöningsförpliktelser beträffande borgmästaren S:t Cyr samt rådmännen Lindqvist och Mogren, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande komma att indragas. Mot vad statskontoret härutinnan föreslagit har jag intet att erinra.

Beträffande frågan huruvida för staden genom dess förläggande under landsrätt uppkommer merutgift av beskaffenhet att bära jämlikt 2 § sista stycket förenämnda lag ersättas av statsmedel, har statskontoret funnit sådan ersättningsskyldighet icke komma att uppstå. Ehuru den föreliggande utredningen icke giver full klarhet på denna punkt, synes sannolikt att statskontorets uppfattning härutinnan kommer att visa sig riktig. Av de i utredningsmannens ekonomiska tablå upptagna nytillkommande årliga utgifterna för staden skall nämligen posten å 3 394 kronor, avseende ersättning till stadsfiskalen, utgå, enär tjänstens senaste innehavare numera avlidit. Bland övriga nytillkommande årliga utgifter bör ej heller medräknas annuiteten å 1 769 kronor å stadens utlägg för inlösen i Tössbo tingslags egendom. Gällande lagstiftning medgiver icke ersättning av statsmedel för dylik utgift. (Jfr prop. nr 41/1945 s. 17.) Enligt min mening föreligga för övrigt bärande skäl för att staden vid uppgåendet i domsagan hade bort befrias från dylik inlösningskyldighet. Därest erbjudande från stadens sida i detta hänseende icke förelegat, skulle jag också ha föreslagit Kungl. Maj:t meddela bestämmelse om att dylik ersättning icke skolat utgå. Vid angivna förhållanden och då staden icke framställt något yrkande i förevarande avseende, synes anledning icke föreligga att för närvarande vidare ingå på denna fråga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till borgmästaren i Åmål Ragnar Patrik S:t Cyr samt rådmännen i samma stad Gustaf Edvin Lindqvist och Emanuel Witalis Mogren må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Tössbo och Vedbo domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten under deras återstående livstid utbetalas årlig gottgörelse, till S:t Cyr med 10 000 kronor samt till envar av Lindqvist och Mogren med 965 kronor 60 öre, med iakttagande av att å förmånerna dyrtids- eller annat tillägg icke skall utgå.

2:o.

Karlshamn hade den 1 januari 1946 ett invånarantal av 10 315 personer. Staden är centralort för Bräkne tingslag av Bräkne och Listers domsaga. Denna består dessutom av Listers tingslag, som omger staden Sölvesborg vars invånarantal den 1 januari 1946 uppgick till 4 356 personer. Invånarantalet i domsagan uppgick vid nyssnämnda tidpunkt till 43 629 personer, varav 18 296 inom Bräkne tingslag och 25 333 inom Listers tingslag. Bräkne tingslag har tingsställe i eget i Bräkne-Hoby beläget tingshus. Listers tingslag har tingsställe i eget tingshus i Sölvesborg, däri jämväl domsagans kansli är inrymt. I vardera tingslaget hållas årligen tio allmänna tingssammanträden. Domsagopersonalen består av, förutom häradshövdingen, en tingssekreterare, fyra tingsnotarier samt fyra icke rättsbildade biträden, därav ett i Eo 9, två i Eo 4 och ett i Ex 2.

Enligt gällande arbetsordning skall rådhusrätten och magistraten i Karlshamn bestå av, förutom borgmästaren, en lagfaren rådmän, en andre rådmän och en extra rådmän. Sistnämnda två rådmän behöva icke vara lagfarna. Borgmästartjänsten i staden är vakant sedan den 30 mars 1944. Tjänsten såsom lagfaren rådmän innehaves av Per Erik Adolf Landén, vilken är född år 1898 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1929. Befattningarna såsom andre rådmän och extra rådmän innehavas av Johan Johansson, född år 1870, respektive Nils Kroon, född år 1871, vilka båda erhållit sina fullmakter år 1932.

Rådmanen Landén är skyldig avgå med pension vid 67 års ålder. Länsstyrelsen äger emellertid efter stadsfullmäktiges i staden hörande medgiva honom att efter uppnådd pensionsålder kvarstå i tjänsten för ett år i sänder, dock sammanlagt högst tre år. Däremot är rådmanen Landén ej skyldig att övergå till annan tjänst hos staden. Framhållas bör dock, att Landén, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare. För de övriga rådmännen föreligger icke avgångsskyldighet vid viss ålder.

Tjänsten såsom lagfaren rådmän är förenad med en årlig grundlön av 6 000 kronor jämte två ålderstillägg å vardera 600 kronor. Å grundlönen och ålderstilläggen utgår dyrtidstillägg — numera förstärkt med kristillägg — efter samma grunder som angivas i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, vilket tillämpas så att för närvarande utgå dyrtidstillägg med 26 % och kristillägg med 17,6 % å lönebelopp intill 700 kronor i månaden ävensom barntillägg med 9 kronor i månaden för varje barn under 16 år. Barntillägg utgår även för barn, som fötts efter det att statsverket beslutat att dylikt tillägg till statens befattningshavare icke vidare skall utgå. — Landéns nämnda tillägg utgå för närvarande till sammanlagt 3 355 kronor 20 öre för år.

Slutligen är lagfarne rådmanen även tillförsäkrad sportler. För närvarande uppbär Landén sålunda lösen för vissa expeditioner såsom domboks- och magistratsprotokollsutdrag samt ersättning för upprättande av röstlängd och pensionsavgiftsförteckning. Då enligt arbetsordningen lagfarne rådmän-

nen i denna egenskap jämväl har att »verkställa debitering och uppbörd av stadens utskylder till kronan», åtnjöt Landén före uppbördsförfarandets omläggning — förutom ersättning för upprättandet av uppbördslängd över kommunalutskylder och utfärdandet av debetsedlar å samma utskylder — jämväl ersättning för debitering och uppbörd av de å kronodebetsedlarna upptagna utskylderna. Dessutom uppbar han före sagda tidpunkt gottgörelse för visst arbete med den årliga taxeringen. — Landén är av staden pensionsförsäkrad i Sveriges kommunalanställdas pensionskassa. Stadens årliga andel i pensionsavgiften utgör 1 141 kronor 57 öre och Landéns andel 450 kronor.

Rådmanen Johansson uppbar, jämlikt gällande lönestat en årlig grundlön av 720 kronor och har dessutom tillerkänts ett personligt lönetillägg å 372 kronor för år. Rådmanen Kroon åtnjuter en årlig grundlön av 300 kronor. Å Johanssons och Kroons grundlöner utgå enligt grunder som nyss sagts dyrtids- och kristillägg, för närvarande uppgående till 306 kronor 60 öre resp. 123 kronor 60 öre.

Genom beslut den 28 april 1944 har Kungl. Maj:t anbefallt länsstyrelsen i Blekinge län att föranstalta om utredning *dels* i de hänseenden, varom i 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 förmäles, huruvida staden Karlshamn borde i judiciellt avseende förenas med domsaga, *dels ock*, i samråd med hovrätten över Skåne och Blekinge, huruvida i samband med stadens eventuella landsrättsförläggning ändring i gällande domsagoindelning inom länet borde komma till stånd. Utredningen, som i förstnämnda hänseende verkställdes enligt 3 § sagda lag och särskilt behandlat de därstädes angivna frågor, har jämlikt länsstyrelsens uppdrag utförts av numera assessorn i nämnda hovrätt Otto Petré.

I detta sammanhang må nämnas, att utredning för närvarande pågår om inkorporering av Asarums socken eller del därav med Karlshamns stad. Nämnda socken hade den 1 januari 1946 7 216 invånare.

I sitt den 1 november 1944 dagtecknade utlåtande i ärendet har utredningsmannen till en början anfört, att han — enär nämnda inkorporeringsfråga icke var aktuell vid tiden för utredningen — utgått från att stadens storlek icke komme att undergå några större förändringar. Då domstols- och magistratsgöromålen i staden med dess nuvarande storlek icke kunde bereda full sysselsättning åt tre lagfarna ledamöter, föreläge enligt utredningsmannen knappast förutsättningar för rådhusrättens bibehållande. Om däremot Asarums socken inkorporerades med staden, bleve förutsättningarna för rådhusrättens bestånd givetvis helt andra.

Under förutsättning att jämväl staden Sölvesborg förläggdes under landsrätt har utredningsmannen uppställt två, i det följande såsom alternativ I och II betecknade förslag i fråga om ändrad domkretsindelning i samband med Karlshamns förläggande under landsrätt. Enligt alternativ I skulle Bräkne och Listers domsaga utökas med såväl Karlshamn som Sölvesborg. Alternativ II går ut på att domsagan efter häradsgrensarna uppdelas i två domsagor, bestående den ena av Bräkne härad och Karlshamns stad samt den

andra av Listers härad och Sölvesborgs stad. Domsagorna skulle hava kansli och tingsställe i Karlshamn respektive Sölvesborg. Med hänsyn till såväl folkmängden som arbetsbördan inom en domkrets, bildad enligt alternativ I, har utredningsmannen funnit ett förverkligande av detta alternativ kunna medföra risk för olägenheter ur rättsskipningssynpunkt. Om däremot alternativ II genomfördes, skulle alla betingelser föreligga för att rättsskipningen skulle bliva säker, snabb och för de rättssökande billig, varjämte invånarna i Bräkne härad skulle få mycket närmare till sitt domarkansli än vad för närvarande vore fallet. Enär de två domsagor, som skulle bildas vid genomförandet av alternativ II, skulle bliva väsentligt mindre än länets återstående domsaga, Östra och Medelsta domsaga, har utredningsmannen även vidrört frågan om en allmän domsagoreglering inom länet, varigenom sistnämnda domsaga skulle underkastas minskning. Utredningsmannen har dock funnit övervägande skäl tala för att icke överflytta någon del från Östra och Medelsta domsaga.

Med utgångspunkt från att Karlshamn förenas med Bräkne härad till en domsaga, att staden och häradet ingå i gemensamt tingslag samt att statsverket vid rådhusrättens upphörande har att övertaga stadens förpliktelser beträffande de befattningshavare, vilkas tjänster för dylik händelse komma att indragas, har utredningsmannen framlagt en tablå beträffande de ekonomiska verkningarna för staden av indelningsändringen. I denna hava upptagits, å ena sidan, stadens kostnader vid bibehållande av rådhusrätten med nuvarande organisation och, å andra sidan, stadens kostnader efter landsrättsförläggning. De förra har utredningsmannen beräknat till sammanlagt 61 492 kronor 94 öre samt de senare till sammanlagt 50 992 kronor 40 öre, därav bland annat kommunalborgmästarens lön jämte dyrtidstillägg till omkring 13 900 kronor och kostnaden på grund av tingshusbyggnadsskyldigheten — under förutsättning att nytt tingshus uppföres — till cirka 15 250 kronor. Enligt tablån skulle staden sålunda genom indelningsändringen vinna en årlig besparing av 10 500 kronor 54 öre. I anslutning till tablån har utredningsmannen anfört, att därest lokaler kunde beredas häradsrätten i stadens rådhus, stadens utgifter efter landsrättsförläggningen skulle uppgå till sammanlagt allenast 39 884 kronor 41 öre, vartill dock komme kostnader för anskaffande av lokaler för kommunalborgmästaren och stadsfogden.

Om landsrättsförläggning komme till stånd, hade statsverket enligt utredningsmannen att övertaga stadens förpliktelser gentemot rådmännen, vilkas tjänster under angivna förutsättning komme att indragas.

Rörande omfattningen av denna skyldighet i fråga om rådmannen Landén har utredningsmannen anfört bland annat följande.

Staden vore otvivelaktigt ansvarig för den Landén tillförsäkrade grundlönen jämte ålders-, dyrtids-, kris- och barntillägg ävensom stadens andel i pensionsavgifterna för Landén. Likaså vore staden skyldig gottgöra Landén för mistade sportelinkomster. Dock vore Landéns befattning med den årliga taxeringen icke att anse såsom ett tjänsteåliggande och den därmed förbundna ersättningen följaktligen icke en inkomst i tjänsten. Såsom framginge av propositionen nr 101 till 1936 års riksdag saknade Landén vidare rättsligen

grundade anspråk på ersättning för mistad debiterings- och uppbördsprovision å landstingsmedel, vilken provision under femårsperioden 1939—1943 i medeltal uppgått till 3 891 kronor årligen. Fördelades Landéns utgifter för tjänsten å de olika sportelinkomsterna i förhållande till de influtna beloppen, uppginge utgifterna för debitering och uppbörd av landstingsmedel under nämnda femårsperiod till i genomsnitt 2 107 kronor. Den behållna medelinkomsten av ifrågavarande provision hade sålunda sagda år uppgått till 1 784 kronor. Då Landéns behållna sportelinkomster — efter frånräknande av dels utgifter för tjänsten dels och ersättningen för bestyret med den årliga taxeringen — under femårsperioden uppgått till i medeltal 6 218 kronor, utgjorde alltså det sportelbelopp, vilket staden måste anses förpliktad ersätta Landén, 4 434 kronor.

Vad anginge statsverkets skyldighet att övertaga stadens ansvarighet för löner till befattningshavare, vilkas tjänster genom omregleringen indragas, omfattade densamma icke ersättning till kronouppbörds-kassör, vars tjänst indroges. I det föreliggande fallet vore emellertid skyldigheten att ombesörja de en kronouppbörds-kassör vanligen åliggande göromålen enligt arbetsordningen ålagd lagfarne rådmannen. För dessa göromål vore sålunda icke någon särskild tjänst inrättad. På grund därav hade statsverket att övertaga stadens ersättnings-skyldighet mot Landén i dess helhet.

Statsverkets kostnad för rådmannen Landén skulle enligt utredningsmannen sålunda uppgå till (6 000 + 1 200 + 3 355: 20 + 4 434 + 1 141: 57) 16 130 kronor 77 öre. Ersättningen till rådmännen Johansson och Kroon skulle utgå med respektive 1 092 kronor och 300 kronor jämte dyrtids- och kristillägg enligt vad för närvarande gällde. Ersättnings-skyldigheten kvarstode beträffande Landén till dess han uppnådde pensionsåldern samt i fråga om Johansson och Kroon under deras återstående livstid.

Utredningsmannen har slutligen också behandlat frågan om den förstärkning av domsagopersonalen, som föranledes av Karlshamns förläggande under landsrätt, samt beräknat de ökade domsagokostnader som i anledning av indelningsändringen åsamkas statsverket. Vid ett förverkligande av alternativ I erfordrades en domsagoorganisation, bestående av, förutom häradshövdingen, en tingsdomare, fyra tingsnotarier och fyra icke rättsbildade biträden. Om alternativ II genomfördes, skulle tillskapas ett häradshövdingämbete. I vardera av de nybildade domsagorna skulle erfordras två tingsnotarier och två icke rättsbildade biträden. — Domsagokostnaderna skulle öka med omkring 8 700 kronor enligt alternativ I och omkring 15 500 enligt alternativ II.

Över utredningen i dess helhet hava yttranden avgivits av stadsfullmäktige och magistraten i Karlshamn, de tingshusbyggnadsskyldige och häradsrätterna i Bräkne och Listers domsaga, häradshövdingen i domsagan, länsstyrelsen i Blekinge län samt hovrätten över Skåne och Blekinge.

Sedan s t a d s f u l l m ä k t i g e vid sammanträde den 23 maj 1945 tillstyrkt landsrättsförläggningen, ha fullmäktige i en den 24 november 1945 dagtecknad skrift, med frångående av det tidigare beslutet, uttalat sin önskan att oberoende av förutnämnda inkorporeringsfråga få bibehålla rådhusrätten och magistraten samt anhållit, att med avgörandet av frågan om stadens

landsrättsförläggning i varje fall måtte få anstå intill dess definitivt beslut fattats i inkorporeringsärendet.

Magistraten har anfört, att domstols- och magistratsgöromålen behöriga handhavande i staden icke för närvarande kunde bereda full sysselsättning åt tre lagfarna ledamöter. Förutsättningarna för rådhusrättens bibehållande skulle emellertid bliva annorlunda, därest stadens invånarantal komme att ökas i sådan grad som bleve en följd av totalinkorporering av Asarums kommun med staden.

De tingshusbyggnadsskyldige ävensom häradsrätten i Listers tingslag ha förklarat sig intet ha att erinra mot Karlshamns landsrättsförläggning, varvid en domkretsindelning med kansliorter och tingsställen enligt alternativ II vore att föredraga. Ett förverkligande av alternativ I skulle för tingslaget medföra allenast nackdelar. För befolkningen vore det en avgjord försämring om domarkansliet flyttades till Karlshamn. Tingslaget kunde därvid förväntas bliva ålagt att utgiva ersättning för kansliokalerna i Karlshamn. Med anledning därav förtjänade framhållas, att tingslaget haft dryga kostnader för uppförande av sitt nuvarande tingshus i Sölvesborg med däri befintliga kanslilokaler. För närvarande utgjorde tingslagets låneskuld för tingshuset 214 000 kronor.

De tingshusbyggnadsskyldige i Bräkne tingslag ha förklarat sig icke vilja göra något uttalande i frågan om Karlshamns förläggande under landsrätt samt enhälligt avstyrkt, »att den domsaga, som komme att bildas genom Karlshamns eventuella läggande under landsrätt, bleve delad». Även om staden ej komme att förenas med domsagan, hemställdes att domsagens kansli måtte förläggas till Karlshamn. Beträffande frågan om tingsställen för domsagan i händelse av stadens förening med densamma ha inom tingshusbyggnadsskyldige uttalats önskemål att dessa förlades såväl till Sölvesborg och Bräkne-Hoby som till Karlshamn.

Bräkne tingslags häradsrätt har ansett sig ej böra göra något uttalande i frågan om Karlshamns läggande under landsrätt, då denna fråga närmast anginge staden själv. Emellertid ansåge häradsrätten för tingslaget lyckligast, om domsagan finge den omfattning den nu hade, i sinom tid utökad med Sölvesborg. Domsagens kansli borde dock i enlighet med häradsbornas livliga önskan förflyttas till Karlshamn. — Skulle emellertid Karlshamn komma att förenas med domsagan, borde denna ej delas. För den med staden utökade domsagan borde Karlshamn självfallet vara kansliort. Tingsställen borde vara förlagda till Sölvesborg och Karlshamn samt, om så låte sig göra, Bräkne-Hoby.

Häradsrättens uttalande har, utöver sitt i Bräkne tingslags häradsrätts uttalande skedda ståndpunktstagande, framfört tvivelsmål om lämpligheten av Karlshamns förläggande under landsrätt. Häradsrättens har härvid erinrat att staden — fränsett en eventuell inkorporering — förmodades inom en snar framtid nå ett sådant uppsving att åtminstone något så när full sysselsättning kunde beredas tre lagfarna ledamöter i rådhusrätten. Beträffande frågan om domsagens delning i händelse av Karls-

hamns landsrättsförläggning har häradshövdingen förordat att domsagan måtte fortbestå såsom en enhet i avvaktan på erfarenheter rörande den domsagostorlek som rättegångsreformen krävde för sitt bästa förverkligande. En delning kunde ske vid senare tidpunkt, därest då vunna erfarenheter utvisade att så vore lämpligt.

L ä n s s t y r e l s e n har, redan med hänsyn till stadens nuvarande storlek och art, funnit att staden borde få behålla sin rådhusrätt. Därest med staden införlivades de väsentligen industribetonade eller eljest tätbefolkade delarna av Asarums socken, borde stadens förenande i judiciellt avseende med angränsande domsaga vara uteslutet. Därest beslut icke ansåges böra meddelas av innehåll att landsrättsförläggningsfrågan icke skulle föranleda vidare åtgärd, hemställde länsstyrelsen att med vidare åtgärder med avseende å frågans lösning måtte anstå intill dess inkorporeringsspörsmålet slutligen avgjorts.

Angående frågan om länets judiciella indelning i händelse av Karlshamns förenande med angränsande domsaga har länsstyrelsen, efter samråd med hovrätten, förordat utredningsmannens såsom alternativ II betecknade förslag.

H o v r ä t t e n har avgivit utlåtande i ärendet den 28 februari 1946. Däri har hovrätten uttalat sig för Karlshamns läggande under landsrätt samt Bräkne och Listers domsagas uppdelning i två domsagor enligt alternativ II. Här om har hovrätten anfört följande:

Domstols- och magistratsgöromålen i staden med den omfattning staden nu har kunna uppenbarligen icke bereda full sysselsättning för en rådhusrätt och magistrat, organiserad med tre lagfarna ledamöter. Med den ståndpunkt statsmakterna intagit till frågan om bibehållande av de smärre rådhusrätterna, senast vid de år 1945 genomförda ändringarna i lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende, föreligga därför enligt hovrättens uppfattning icke förutsättningar för rådhusrättens och magistratens bibehållande.

Stadsfullmäktige i Karlshamn hava emellertid i enlighet med ett den 16 november 1945 av fullmäktige fattat beslut ingått dels till kammarkollegium med hemställan om utredning av frågan om inkorporering av Asarums socken, alternativt av vissa delar av socknen, med staden och dels till Kungl. Maj:t med anhållan att med frågan om stadens förening i judiciellt avseende med landsbygd måtte få bero i avvaktan på definitivt beslut i inkorporeringsfrågan. I anledning härav får hovrätten framhålla, att även om hela Asarums kommun inkorporeras med staden arbetsuppgifterna icke kunna antagas nå den storlek att de kunna motivera rådhusrättens bibehållande. Utan att ingå på frågan huruvida en sådan stadsbildning ur administrativ synpunkt överhuvud kan vara lämplig anser hovrätten därför, att lösningen av inkorporeringsfrågan icke kan vara av avgörande betydelse för bedömandet av det nu föreliggande spörsmålet. Av största vikt härför äro däremot de verkningar rådhusrättens bibehållande eller upphörande kan hava för den angränsande domsagan. Hovrätten vill erinra därom att hovrätten i yttrande den 27 september 1945 i fråga angående Blekinge läns judiciella indelning i händelse av staden Karlshamns förenande i judiciellt avseende med angränsande domsaga uttalat, att under sagda förutsättning Karlshamns stad och Bräkne härad borde bilda en domsaga samt Listers härad borde utgöra en

domsaga, i vilken Sölvesborgs stad framdeles borde ingå. Enligt hovrättens erfarenhet är Bräkne och Listers domsaga med sin nuvarande organisation och omfattning i hög grad arbetstyngd och svårskött, varför en minskning av densamma framstått som önskvärd. Genom inkorporering av Asarums kommun med Karlshamns stad skulle visserligen någon minskning komma till stånd men den torde komma att uppvägas därav att, såsom med visshet kan förutsättas, Sölvesborgs stad kommer att förenas med domsagan. Kansliet för Bräkne och Listers domsaga är nu förlagt till Sölvesborg, beläget i sydvästra hörnet av domsagan. Bräkne häradsrätts och tingshusbyggnadsskyldiges i Bräkne härad uttalade önskemål om att kansliet för domsagan måtte förläggas till Karlshamn har med hänsyn till invånarnas i Bräkne härad intresse utan tvekan fog för sig. För åtminstone vissa delar av Listers härad och Sölvesborgs stad innebär en dylik förflyttning givetvis en nackdel. Oavsett vilkas intressen som kan anses väga tyngst lär emellertid, då i Sölvesborg nu finnes ett för omkring 25 år sedan nybyggt tings- och kanslihus, av kostnadsskäl icke kunna ifrågakomma att, om rådhusrätten i Karlshamn bibehålles, förflytta kansliorten till Karlshamn. Genom att Karlshamn förenas med domsaga och föreningen sker på sätt utredningsmannen föreslagit och hovrätten i yttrandet den 27 september 1945 förordad erhålles enligt hovrättens mening en lycklig lösning av de nu angivna frågorna, varemot om rådhusrätten bibehålles de angivna olägenheterna icke inom överskådlig tid kunna väntas bli undanröjda. Ur rättsskipningens synpunkt måste således enligt hovrättens uppfattning, oavsett om Asarum inkorporeras med staden, stadens förening med Bräkne härad till en domsaga anses vara till gagn och önskvärd. Föreningen torde ock kunna genomföras utan att några beaktansvärda olägenheter ur annan synpunkt därigenom uppkomma för de berörda parterna. Medan en uppdelning av västra Blekinge i två jurisdiktionsområden på det sätt, att Karlshamns stad och Asarums socken bildade en stadsjurisdiktion samt återstoden av Bräkne härad jämte Listers härad och Sölvesborgs stad en domsaga, skulle giva otillräcklig sysselsättning åt rådhusrätten men en oproportionerligt stor arbetsbörda åt häradsrätten, så skulle samma områdes uppdelning i två domsagor åvägabringa en jämn fördelning av arbetsbördan på två lika stora domstolar, vardera med en väl belägen tings- och kansliort och ett synnerligen väl avvägt jurisdiktionsområde. Ur rättsskipningens synpunkt lär sålunda icke någon den ringaste tvekan kunna råda om vilkendera indelningen som är att föredraga. Hovrätten får därför, med bestämt avstyrkande av stadens anhållan om anstånd med avgörandet av ifrågavarande ärende, förordad att staden från den 1 januari 1948 förenas med angränsande landsbygd till en domsaga samt att — såsom i yttrandet den 27 september 1945 uttalats — föreningen göres på det sättet att Karlshamns stad och Bräkne härad bilda en domsaga samt Listers härad kommer att utgöra en domsaga, i vilken även Sölvesborgs stad bör ingå. Utredningen av sistnämnda fråga bör kunna bli slutförd å sådan tid att föreningen av Listers härad och Sölvesborgs stad till en domsaga kan ske samtidigt med Bräkne härads och Karlshamns stads förening eller vid årsskiftet 1947/48.

Kanslierna för de båda domsagorna böra uppenbarligen förläggas, för den av Bräkne härad och Karlshamns stad bildade domsagan, vilken lämpligen torde böra kallas Bräkne och Karlshamns domsaga, till Karlshamn samt för Listers och Sölvesborgs domsaga till Sölvesborg. Bräkne och Karlshamns domsaga bör utgöra ett tingslag med tingsställe i Karlshamn. Då Karlshamn är centralt beläget inom domsagan och avståndet inom domsagan äro förhållandevis korta, finner hovrätten skäl icke föreligga att tingsställe bibehålles i Bräkne-Hoby.

Med hänsyn till de arbetsbördor som kunde förväntas komma att föreligga syntes enligt hovrätten Bräkne och Karlshamns domsaga böra placeras i lönegrupp III och Listers domsaga, intill dess Sölvesborgs stad förenades med densamma, i lönegrupp II. Dock kunde lönegruppsplaceringen icke fullt genomföras förrän efter det den nuvarande häradshövdingen i Bräkne och Listers domsaga avgått. Beträffande domsagopersonalen anser hovrätten den av utredningsmannen föreslagna organisationen med två tingsnotarier och två biträden i vardera av de nya domsagorna vara för knapp. Hovrätten föresloge därför, att för Bräkne och Karlshamns domsaga avsåges ytterligare en tingsnotarie.

Statskontoret har den 10 december 1946 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, såvitt angår de ekonomiska konsekvenserna för statsverket i händelse Karlshamns egen jurisdiktion förklaras skola upphöra och staden i judiciellt hänseende förenas med domsaga. Vad angår storleken av ersättningsbeloppen till rådmännen har statskontoret intet haft att erinra mot vad utredningsmannen föreslagit. Vid bestämmandet av statsverkets ersättningskyldighet gentemot rådmannen Landén för mistade sportler borde sålunda hänsyn icke tagas till andra sportler än dem, som utgått å rådmansbefattningen. I fråga om statsverkets övertagande av stadens förpliktelser med avseende å Landéns pensionering har statskontoret anfört följande.

Vid en landsrättsföreläggning av staden lär statsverket vara skyldigt att övertaga stadens förpliktelser jämväl med avseende å Landéns pensionering. Statskontoret anser sig därvid böra utgå ifrån att Landén icke medgives rätt att uppbära de förenämnda löneinkomsterna längre än till 67 års ålder, från vilken tidpunkt pensionen således skulle komma att utgå. Beträffande frågan huru denna förpliktelse lämpligen bör fullföljas, vill statskontoret — i likhet med vad som skett i tidigare fall — föreslå en sådan anordning, att Landén bibehålles vid sin delaktighet i de kommunalanställdas pensionskassa mot att statsverket årligen inbetalar den fastställda pensionsavgiften. Den Landén åvilande andelen härav skulle givetvis i så fall avdragas från det utgående ersättningsbeloppet.

Statsverkets årliga kostnader för rådmannen Landén skulle sålunda komma att utgöra $(6\ 000 + 1\ 200 + 4\ 434 + 1\ 591,57 - 450 =)$ 12 775 kronor 57 öre jämte dyrtids- och kristillägg enligt förut angivna grunder, att utgå intill den tidpunkt, då Landén uppnår 67 års ålder. Såsom villkor för den föreslagna ersättningen syntes dock böra gälla, att Landén icke överginge till ordinarie befattning i statens tjänst eller utsåges till kommunalborgmästare i Karlshamn eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat. Till rådmännen Johansson och Kroon skulle under deras återstående livstid av statsmedel utgå årlig ersättning, till Johansson med $(720 + 372)$ 1 092 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å 720 kronor enligt de beträffande rådmannen Landén angivna grunder samt till Kroon med 300 kronor jämte dyrtids- och kristillägg därå efter samma grunder.

Vad slutligen anginge frågan om de ökade lönekostnader, som uppkomme för statsverket, därest såsom i ärendet föreslagits, nuvarande Bräkne och

Listers domsaga skulle komma att uppdelas i två domsagor, har statskontoret icke funnit anledning till erinran mot vad utredningsmannen och hovrätten i sådant hänseende anfört och föreslagit.

Av utredningen framgår, att domstols- och magistratsgöromålen i Karls-*Departements-*
hamn för närvarande icke bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med minst *chefen.*
tre lagfarna ledamöter. Från stadens och länsstyrelsens sida har gjorts gällande, att Asarums sockens inkorporering med staden skulle giva denna sådan storlek att ett bibehållande av den egna jurisdiktionen vore motiverad. I likhet med hovrätten anser jag emellertid inkorporeringsfrågan sakna avgörande betydelse för bedömandet av jurisdiktionsspörsmålet. Även om staden utökas med hela Asarums socken, varigenom stadens invånarantal skulle öka från omkring 10 300 till omkring 17 500 personer, kunna enligt min mening domstols- och magistratsgöromålen icke förväntas nå en sådan omfattning att sysselsättning kan beredas tre lagfarna ledamöter i rådhusrätten. Stadens egen jurisdiktion bör därför upphöra. Det är också min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga. Innan föreskrifter härom kunna meddelas, måste emellertid, på grund av andra stycket i samma paragraf, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande rådmännen Landén, Johansson och Kroon, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande komma att indragas. Mot vad statskontoret i detta hänseende föreslagit har jag intet annat att erinra än att ersättningen till rådmannen Landén för mistade sportler skäligen bör beräknas efter medeltalet av dessa inkomster under femårsperioden 1941—1945. Nämda ersättning skulle då, enligt av statskontoret förordade grunder, utgå med 3 759 kronor. — Ersättningssskyldighet för statsverket på grund av 2 § sista stycket i 1932 års lag kan, såsom utredningen visar, icke komma i fråga.

Med utgångspunkt från att jämväl Sölvesborgs stad kommer att förläggas under landsrätt har utredningsmannen framlagt två alternativa förslag i fråga om den domsagobildning, som lämpligen bör genomföras i samband med rådhusrätternas upphörande. Enligt det med alternativ I betecknade förslaget skulle båda städerna ingå i den nuvarande Bräkne och Listers domsaga. Det andra alternativet avser, att domsagan skulle uppdelas i två domsagor, bestående den ena av Bräkne härad och Karlshamns stad samt den andra av Listers härad och Sölvesborgs stad. Utredningsmannen har också såsom en ytterligare utväg berört frågan om en allmän domsagoreglering i länet, varigenom länets andra domsaga, Östra och Medelsta domsaga, skulle undergå någon minskning.

Hovrätten har förklarat, att enligt dess erfarenhet Bräkne och Listers domsaga med sin nuvarande organisation och omfattning är i hög grad arbetslyngd och svårskött, varför en minskning av densamma framstått såsom önskvärd. Då jag, såsom jag närmare kommer att utveckla under nästa punkt, anser att också Sölvesborg bör förläggas under landsrätt, finner jag

under sådana förhållanden icke försvarligt att ytterligare tynga domsagens arbetsbörda genom att med domsagan införliva både Karlshamn och Sölvesborg, varigenom invånarantalet i domsagan skulle stiga till över 58 000 personer.

En ändring i den nu gällande domsagoindelningen genom länets uppdelning i minst tre domsagor framstår därför såsom en nödvändig konsekvens av Karlshamns och Sölvesborgs läggande under landsrätt. I sammanhanget må erinras, att Bräkne och Listers domsaga bildats den 1 januari 1934 genom sammanslagning av dåvarande Bräkne härads och Listers härads domsagor (II ht 1933 s. 61). På motsvarande sätt förenades förutvarande Östra domsaga från och med den 1 januari 1937 med förutvarande Medelsta domsaga till Östra och Medelsta domsaga (II ht 1936 s. 56). I ärendet angående Ronneby stads förenande i judiciellt avseende med sistnämnda domsaga (se prop. nr 159/1943) föreslog länsstyrelsen utredning om länets indelning i tre domsagor under framhållande att domsagan redan med dess dåvarande omfattning vore synnerligen arbetstyngd. På anmodan av hovrätten över Skåne och Blekinge avgav länsstyrelsen även ett förslag till länets indelning i tre domsagor. Hovrätten avstyrkte emellertid att frågan om ändrad domsagoindelning för det dåvarande gjordes till föremål för vidare utredning. Utan att taga närmare ställning till den väckta frågan om domsagoreglering framhöll departementschefen — med vitsordande av att Östra och Medelsta domsaga vore en av de större och mera arbetstyngda — att med frågans prövning i varje fall borde anstå till dess vakans uppstått å något av härads- hövdingämbetena i de nuvarande två Blekingedomsgorna.

Östra och Medelsta domsaga hade den 1 januari 1946 57 154 invånare. Då vakans å häradshövdingämbetet i domsagan genom nuvarande härads- hövdingens avgång kommer att uppstå den 1 april 1947, har jag med hänsyn till vad nyss anförts i första hand övervägt möjligheterna att genomföra en ändrad domsagoindelning genom att bland annat överföra en del av Medelsta härad till den mellersta av länets blivande tre domsagor. Jag har emellertid kommit till den slutsatsen att en sådan lösning icke är lämplig. På grund av sitt västliga läge skulle nämligen staden Ronneby härigenom komma att tillhöra länets mellersta domsaga. Om denna även skulle omfatta staden Karlshamn, dit domsagokansliet för sådan händelse torde böra förläggas, skulle det i Ronneby befintliga, tämligen nybyggda tingshuset jämte kansli- lokaler åtminstone icke få full användning. Därest å andra sidan Karlshamn skulle förenas med länets västra domsaga (Listers härad och Sölvesborg), skulle visserligen tingshuset i Ronneby bliva fullt utnyttjat, enär sistnämnda stad då bleve den lämpligaste kansliorten i den mellersta domsagan. Vid besök å ort och ställe har jag emellertid från tingslagsborna i Bräkne härad erfarit en synnerligen stark opposition mot att tyngdpunkten i den domsaga, vari häradet skulle ingå, på detta sätt komme att förskjutas från Karls- hamn till Ronneby. På motsvarande sätt hava invändningar rests från Lis- terborna mot att Karlshamn skulle bliva den västra domsagens kansliort. Berättigade ortsintressen skulle sålunda komma att trädas för nära hur dom-

sagogränserna än dragas, vartill kommer en i och för sig icke önskvärd rubbning av nuvarande häradsgränser och sannolikt även ändring i bestående indelning i landsfiskalsdistrikt.

Återstår sålunda endast utredningsmannens med alternativ II betecknade förslag, vilket förordats av såväl utredningsmannen själv som, bland annat, hovrätten. Detta förslags genomförande har också tillstyrkts av 1943 års domsagoutredning i dess nyligen avgivna betänkande. Även jag har funnit mig böra biträda förslaget, vilket enligt min mening innefattar den i förevarande läge bästa lösningen av spörsmålet. En nackdel synes visserligen vara att Östra och Medelsta domsaga härigenom fastläses vid sin nuvarande omfattning. Emellertid bör anmärkas, att utredning för närvarande pågår om inkorporering av Augerums och Lösens socknar eller delar därav med Karlskrona stad. Genomföres inkorporeringen, kommer Östra och Medelsta domsaga att underkastas åtminstone någon minskning. För övrigt torde för bemästrande av domsagans arbetsbörd utökning av domsagopersonalen få ske i den mån så erfordras.

De nybildade domsagorna böra benämnas resp. Bräkne och Karlshamns domsaga samt Listers och Sölvesborgs domsaga. Till Karlshamn bör förläggas såväl tingsställe som kansli för förstnämnda domsaga. Det nuvarande tingsstället i Bräkne-Hoby torde med hänsyn till dess närbelägenhet till Karlshamn böra indragas. Tingshuset i Bräkne-Hoby lärer enligt vad jag erfarit kunna säljas eller nyttjas för annat ändamål. Vid sammanträffande i Karlshamn med stadens representanter har jag övertygats om att ändamålsenliga kansli- och tingslokaler för domsagan kunna efter vissa omändringsarbeten beredas i rådhuset därstädes. Någon nybyggnad synes sålunda icke bliva erforderlig. — I den andra domsagan är Sölvesborg den naturliga orten för såväl tingsställe som domsagokansli.

Beslut rörande Karlshamns och Sölvesborgs förläggande under landsrätt samt om den därav föranledda ändringen i domsagoindelningen böra lämpligen träda i kraft samtidigt. Ikraftträdandet bör dock ej ske innan den nuvarande häradshövdingen i Bräkne och Listers domsaga avgått, vilket inträffar senast i oktober 1949. De erforderliga ombyggnadsarbetena i Karlshamns rådhus utgöra också hinder för denna stads landsrättsförläggning redan från och med den 1 januari 1948. Därtill kommer att Karlshamns och Sölvesborgs förenande med domsaga medför så betydande kostnader för statsverket att ett uppskov med indelningsändringarnas genomförande av statsfinansiella skäl framstår såsom önskvärt. Denna synpunkt har också beträffande Sölvesborg framhållits av statskontoret (se s. 24). Av hänsyn till den organisation av rådhusrätterna som förutsattes i nya rättegångsbalken, vilken kommer att träda i kraft vid nästa årsskifte, är det å andra sidan angeläget att städer av Sölvesborgs storlek snarast förenas med domsaga. På grund av vad nu anförts anser jag att med ikraftträdandet icke bör anstå längre än till den 1 januari 1950.

Emellertid bör redan nu principbeslut fattas om upphörande av rådhusrätterna i Karlshamn och Sölvesborg. Då tidpunkten för indelningsändring-

arnas genomförande blir aktuell, torde jag få återkomma med en närmare beräkning av de kostnader, som åsamkas statsverket med anledning av den föreslagna ändringen i domsagoindelningen, ävensom med hemställan i sådant avseende.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag under förevarande punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att till rådmännen i Karlshamn Per Erik Adolf Landén, Johan Johansson och Nils Kroon må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning, till Landén — intill den tidpunkt då han uppnår 67 års ålder — med 10 509 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 7 200 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder, till Johansson med 1 092 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 720 kronor samt till Kroon med 300 kronor jämte dyrtids- och kristillägg därå, dock med iakttagande att, därest Landén skulle övergå till ordinarie befattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Karlshamn eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall vara i åtnjutande av berörda gottgörelse;

dels ock att från och med dagen för landsrättsförlägningens ikraftträdande må till Sveriges kommunalanställdas pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Landén årligen, intill dess han uppnår 67 års ålder eller skyldighet att erlægga pensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 1 591 kronor 57 öre.

3:o.

Såsom under 2:o) angivits är *Sölvesborg*, som den 1 januari 1946 hade 4 356 invånare, centralort för Listers tingslag av Bräkne och Listers domsaga.

Enligt gällande arbetsordning skall rådhusrätten och magistraten i *Sölvesborg* bestå av, förutom borgmästaren, två rådmän, vilka icke behöva vara lagfarna. Borgmästartjänsten i staden innehaves för närvarande av Olof Edvard Törnwall, som är född år 1893 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1926. Rådmanbefattningarna äro tillsatta allenast på förordnande jämlikt föreskrifterna i den numera upphävida kungörelsen den 22 juni 1934 (nr 362) om tillsättande av befattning såsom icke lagfaren rådmän i vissa städer. Motsvarande föreskrifter återfinnas numera i kungörelsen den 18 maj 1945 (nr 197) med särskilda bestämmelser om tillsättande av befattning vid rådhusrätt eller magistrat i vissa fall. Borgmästaren är skyldig avgå med pension vid 67 års ålder. Skyldighet för honom att övergå till annan tjänst hos staden föreligger däremot icke. Framhållas må emellertid, att borgmästaren Törn-

wall, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare.

Törnwall åtnjuter enligt fastställd lönestat en årlig lön av 5 760 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 420 kronor eller sålunda tillhopa 7 020 kronor. Å nämnda belopp utgå rörligt tillägg och kristillägg enligt samma grunder som gälla för statens tjänstemän, dock med den inskränkningen att den sålunda uträknade procentsatsen skall minskas med 2. Vidare är borgmästartjänsten förenad med sportelinkomster, som under åren 1942—1946 i medeltal uppgått till 8 368 kronor årligen. Slutligen uppbär Törnwall en årlig ersättning av 275 kronor, utgörande gottgörelse i anledning av in-teckningsföryelsernas avskaffande. — Törnwall är av staden pensionsförsäkrad i Sveriges kommunalanställdas pensionskassa. Stadens årliga andel i pensionsavgiften uppgår till 943 kronor 58 öre och Törnwalls andel till 471 kronor 72 öre. Törnwall är jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 27 augusti 1942 berättigad att å pensionen åtnjuta »samma rörliga dyrtids- och kristillägg som stadens ordinarie befattningshavare».

I detta sammanhang må nämnas, att stadsfiskalen i staden Karl Birger Bengtsson, som är född år 1899, tillika innehar befattningen såsom stadsfogde. Före uppborrdsförfarandets omläggning var Bengtsson jämväl kronouppborrdskassör.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Blekinge län försorg utredning ägt rum rörande Sölvesborgs förenande i judiciellt avseende med domsaga. Utredningen, som verkställdes jämlikt 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 och särskilt behandlat de i nämnda paragraf angivna frågor, har enligt länsstyrelsens uppdrag utförts av juris kandidaten G. Sällström.

Under utredningens gång hava de tingshusbyggnadsskyldige i Listers tingslag yrkat ersättning med 91 655 kronor av staden för vinnande av delaktighet i tingshuset. Sådan ersättningsskyldighet har av staden bestritts.

I sitt den 25 februari 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har utredningsmannen anfört, att förutsättningar att inom överskådlig tid organisera rådhusrätten med tre lagfarna ledamöter icke förelåge. Staden borde därför förläggas under landsrätt. Därest så skulle ske jämväl beträffande staden Karlshamn, föresloge utredningsmannen, att Bräkne och Listers domsaga uppdelades i två domsagor, bestående den ena av Listers härad och Sölvesborgs stad samt den andra av Bräkne härad och Karlshamns stad. För det fall åter att Karlshamn finge behålla egen jurisdiktion, borde Sölvesborg förenas med den nuvarande domsagan och ingå i gemensamt tingslag med Listers härad. Vid båda alternativen syntes en organisation kunna anordnas, som skulle fylla alla rimliga krav på säkerhet och snabbhet i rättsskipningen och som icke komme att för de rättssökande medföra ökade kostnader.

I sitt utlåtande samt i tillägg därtill av den 4 oktober 1946 har utredningsmannen — med utgångspunkt från att staden, vilketdera alternativet som än förverkligas, kommer att ingå i gemensamt tingslag med Listers härad samt att statsverket vid rådhusrättens upphörande har att övertaga stadens för-

pliktelser beträffande borgmästaren Törnwall, vars tjänst för dylik händelse komme att indragas — framlagt en tablå beträffande de ekonomiska verkningarna för staden av indelningsändringen. I tablån hava upptagits, å ena sidan, löner och övriga kostnader, som genom förändringen besparas, samt, å andra sidan, kostnaderna efter landsrättsförläggning. De förra har utredningsmannen beräknat till sammanlagt 45 537 kronor 34 öre, därav omkring 15 000 kronor avse kostnader för bestridande av stadsfiskals- och stadsfogdegöromålen. Vid beräkandet av stadens kostnader efter landsrättsförläggning har utredningsmannen kommit till olika resultat allteftersom stadsfiskals- och stadsfogdebefattningarna komma att tillsvidare bibehållas eller icke. Kostnaderna ha sålunda beräknats till — siffrorna inom parentes ange kostnaderna med slutlöner — 49 892 kronor 9 öre (53 303 kronor 33 öre), därest nämnda befattningar indragas, samt 46 248 kronor 95 öre (49 137 kronor 50 öre), om tjänsterna bibehållas. I förra fallet har utredningsmannen räknat med utgifter å sammanlagt cirka 19 000 (20 000) kronor för ersättning till stadsfiskalen-stadsfogden samt för anställande av en överkonstapel i staden. I det senare fallet ha kostnaderna i anledning av bibehållandet av stadsfiskals- och stadsfogdetjänsterna beräknats till omkring 15 000 (16 000) kronor. — Kommunalborgmästarens lön har av utredningsmannen upptagits till 10 500 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 500 kronor efter 3, 6 resp. 10 års tjänstgöring. Stadens kostnader för tingshållningen ha upptagits till 8 300 kronor, därvid utredningsmannen utgått från skattekonornas fördelning under år 1945 och medelutdebiteringen av tingshusmedel under senaste femårsperiod. Räknade man med 1946 års stat enbart, skulle dock stadens andel i tingshållningskostnaderna uppgå till icke fullt 6 000 kronor. Med hänsyn till de förmåner tingslaget i ekonomiskt hänseende komme att åtnjuta genom stadens deltagande i tingshållningskostnaderna och till det faktum att stadens behov av lokaler för sin rättsskipning vore för lång tid framåt fullt tillgodosett, har utredningsmannen funnit rättvist och billigt att staden vunnit delaktighet i tingslagets tillgångar utan ersättning.

Enligt utredningsmannen skulle staden alltså genom att förläggas under landsrätt åsamkas en årlig utgiftsökning av 4 354 kronor 75 öre (7 765 kronor 99 öre), alternativt 711 kronor 61 öre (3 600 kronor 16 öre). Utredningsmannen har också uttalat, att, om Sölvesborgs stad och Sölvesborgs landskommun genom den förestående ändringen i länets kommunindelning komme att sammanslås, detta skulle nödvändiggöra anställandet av en överkonstapel och ytterligare en poliskonstapel i staden, oberoende av huruvida stadsfiskals- och stadsfogdetjänsterna bibehölles. Härigenom skulle stadens kostnader efter landsrättsförläggning öka ytterligare.

Över utredningen i dess helhet hava yttranden avgivits av stadsfullmäktige i Sölvesborg, de tingshusbyggnadsskyldige och häradsrätterna i Bräkne och Listers domsaga, länsstyrelsen i Blekinge län samt hovrätten över Skåne och Blekinge.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 24 oktober 1946 tagit ställning till utredningen. Därvid hava fullmäktige bestämt motsatt sig

att staden förlades under landsrätt. Staden borde i varje fall icke förenas med domsaga förrän den nuvarande borgmästaren avgått med pension, vilket beräknades ske år 1960. Skulle staden ändock förläggas under landsrätt, hävdade fullmäktige, att detta måtte ske endast under förutsättning att Listers härad och staden förenades till en domsaga med kansli i Sölvesborg. I händelse av stadens landsrättsförläggning yrkade fullmäktige att statsverket ersatte icke blott borgmästaren för mistade inkomster utan även stadsfiskalen Bengtsson för de inkomster denne skulle gå förlustig vid indragning av de av honom innehavda befattningarna, varvid fullmäktige åsyftade även sysslan såsom kronouppbörds-kassör. Slutligen borde även den ersättning, som kunde bestämmas för stadens delaktighet i tingshuset, betalas av statsverket. — Stadsfullmäktige ha beräknat de kostnader, som genom landsrättsförläggningen besparas staden till 48 681 kronor 34 öre samt kostnaderna efter indelningsändringen till 60 682 kronor 80 öre, om stadsfiskals- och stadsfogdebefattningarna indragas, och 56 867 kronor 21 öre vid bibehållande av samma tjänster. Avvikelserna från utredningsmannens beräkningar bestå huvudsakligen däri, att stadsfullmäktige jämväl räknat med lön till kronouppbörds-kassören resp. ersättning till denne för tjänstens indragning.

De tingshusbyggnadsskyldige i Listers tingslag ha tillstyrkt att staden förläggas under landsrätt och förenas med Listers härad till ett tingslag med tingsställe i Sölvesborg. Där borde ock kansliorten för domsagan vara, oavsett huruvida staden Karlshamn förenades med denna.

Listers tingslags häradsrätt har tillstyrkt, att Sölvesborg i judiciellt avseende förenas antingen med Bräkne och Listers domsaga eller — om jämväl Karlshamn förläggas under landsrätt — med Listers tingslag till en särskild av ett tingslag bestående domsaga. Domsagans kansli borde under alla förhållanden kvarbliva i Sölvesborg.

De tingshusbyggnadsskyldige i Bräkne tingslag ha intet haft att erinra mot att Sölvesborg lägges till den nuvarande domsagan. Två tingsställen borde alltjämt finnas i denna, varav det ena i Bräkne-Hoby. Domsagokansliet borde förflyttas till Karlshamn.

Bräkne tingslags häradsrätt har ej funnit anledning motsätta sig att Sölvesborg förenas med domsagan, därvid häradsrätten hänvisat till sitt under 2:o) berörda yttrande i fråga om domsagans omfattning. Vare sig Karlshamn förlades under landsrätt eller icke, borde domsagans kansli förflyttas till Karlshamn.

Länsstyrelsen har funnit sådana omständigheter vara för handen, att rådhusrätten i Sölvesborg borde vid lämplig tidpunkt upplöra och staden i judiciellt avseende förenas med Bräkne och Listers domsaga. Länsstyrelsen hade intet att erinra mot att indelningsändringen i enlighet med stadsfullmäktiges hemställan uppsköttes till tidpunkten för den nuvarande borgmästarens avgång från tjänsten.

Hovrätten har avgivit utlåtande i ärendet den 9 december 1946. Däri har hovrätten, under hänvisning till sitt under 2:o) återgivna utlåtande, uttalat att Sölvesborg borde förenas med Listers härad till en domsaga, be-

nämnd Listers och Sölvesborgs domsaga. Denna borde utgöra ett tingslag samt hava tingsställe och kansli i Sölvesborg. Domsagan borde hänföras till lönegrupp III. Omregleringen av domkretsarna i västra delen av Blekinge län i sin helhet borde genomföras samtidigt och vara klar vid nya rättegångsbalkens ikraftträdande. Med avstyrkande av stadens framställning om anstånd med stadens förening med domsaga till den nuvarande borgmästarens avgång ur tjänsten, föresloge hovrätten därför, att omorganisationen genomfördes till den 1 januari 1948. — Vidkommande frågan om skyldighet för staden att utgiva ersättning för erhållande av andel i Listers tingslags nuvarande tillgångar har hovrätten uttalat att det icke kunde råda någon tvekan om att staden borde befrias från sådan skyldighet. Däremot hade staden att jämte Listers härad svara för tingslagets nuvarande skulder.

I en utlåtandet bifogad promemoria har hovrätten även behandlat spörsmålet om de ekonomiska verkningarna för staden av dess förenande med domsaga. Hovrätten har härvid uttalat, att frågorna om bibehållandet av stadsfogde- och stadsfiskalsbefattningarna samt, i all synnerhet, omorganisationen av stadens polisväsende samt den av uppborädsreformen föranledda indragningen av kronouppbördsverket icke hade det samband med förevarande ärende att de borde inverka på bedömandet av detta spörsmål. Med dessa utgångspunkter har hovrätten uppgjort följande ekonomiska tablå:

Utgifter som inbesparas.

Lön åt borgmästaren	9 196: 20
» » rådmännen	1 155: —
» » kontorsbiträde	3 737: 43
Vikariatsersättning	400: —
Pensionsavgifter för rådhusrätten	1 206: 33
Omkostnader för rådhusrätten	3 697: 32
Lön åt stadsombudsmannen	9 766: 05
Pensionsavgift åt densamme	702: 29
	29 860: 62

Nya utgifter.

	Begynnelselö	Slutlö
Lön åt kommunalborgmästaren	13 755: —	15 720: —
Pensionsavgift för densamme	900: —	900: —
Vikariatsersättning för densamme	600: —	600: —
Lön åt skrivbiträde	3 737: 43	3 926: 07
Pensionsavgift för detsamma	300: —	300: —
Vikariatsersättning för detsamma	100: —	100: —
Omkostnader för kommunalborgmästaren ..	3 500: —	3 500: —
Ökad omkostnad för valnämnd	200: —	200: —
Kostnad för tingshusbyggnadsskyldigheten ..	8 300: —	8 300: —
	31 392: 43	33 546: 07
Avgår lösen å kommunalborgmästartjänsten och inkomster å auktionsverket	800: —	800: —
	30 592: 43	32 746: 07.

I anslutning härtill har hovrätten anfört, att enligt sammanställningarna stadens förening med domsaga sålunda skulle medföra någon kostnadsökning för staden. Att märka vore emellertid att kostnaden för tingshusbyggnadsskyldigheten enligt 1946 års stat skulle uppgått till endast 6 000 kronor eller 2 300 kronor lägre än i sammanställningarna angivits. Sedan 1958 och 1960 av tingslaget upptagna lån för tingshusets uppförande slutbetalts, måste kostnaden för tingshusbyggnadsskyldigheten bliva väsentligt lägre. Genom indragning av rådhusrätten komme vidare de av densamma disponerade lokalerna att kunna av staden användas för kommunala ändamål. Det kunde därför icke vara någon tvekan om att stadens förening med domsaga måste för staden vara — åtminstone på längre sikt — ekonomiskt fördelaktig.

Statskontoret har den 10 januari 1947 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, såvitt angår förpliktelser som må uppkomma för statsverket i händelse stadens egen jurisdiktion förklaras skola upphöra. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning statsverket hade att övertaga stadens förpliktelser allenast gentemot borgmästaren Törnwall. Enär vid bestämmandet av statens framtida ersättningsskyldighet en tillämpning av de av staden beslutade beräkningsgrunderna för borgmästarens rörliga tilläggsförmåner torde komma att stöta på vissa praktiska svårigheter, föresloge statskontoret, att ersättningen för nämnda tilläggsförmåner anpassades enligt grunderna för statliga tilläggsförmåner. Detta skulle innebära en höjning av sagda ersättning från 29 procent till 31 procent. I anslutning härtill borde borgmästarens fasta löneförmåner i motsvarande mån nedräknas till 6 912 kronor för år.

Vid övertagandet av kostnaderna för Törnwalls pensionering torde — i likhet med vad som skett i tidigare fall — Törnwall bibehållas vid sin delaktighet i de kommunalanställdas pensionskassa, varvid statsverket hade att inbetala den fastställda pensionsavgiften 1 415 kronor 30 öre. Det till Törnwall utgående ersättningsbeloppet borde i så fall minskas med belopp som motsvarade på honom belöpande del av pensionsavgiften. — Statsverket torde vidare ha att svara för de av staden utfästa tilläggsförmånerna till Törnwalls pension. Storleken av dessa förmåner kunde självfallet icke nu bestämmas, varför medgivande torde böra inhämtas av riksdagen att till Törnwall finge vid inträffat pensionsfall utgivas tilläggsförmåner å pensionen i enlighet med den av staden givna utfästelsen.

Statsverkets årliga kostnader för borgmästaren Törnwall skulle enligt statskontoret sålunda utgöra $(6\,912 + 8\,368 + 275 + 1\,415,30 - 471,72 =)$ 16 498 kronor 58 öre jämte rörligt tillägg och kristillägg å 6 912 kronor enligt för statens befattningshavare gällande grunder, att utgå intill den tidpunkt, då han uppnådde 67 års ålder. Såsom villkor för den föreslagna ersättningen syntes dock böra gälla, att Törnwall icke överginge till ordinarie befattning i statens tjänst eller utsåges till kommunalborgmästare i Sölvesborg eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat.

Statskontoret — som icke uttalat sig i frågan huruvida ersättningsskyldighet jämlikt 2 § sista stycket i 1932 års lag kan uppkomma för statsverket i

händelse av stadens landsrättsförläggning — har slutligen, med hänsyn till de förhållandevis betydande kostnader för statsverket som landsrättsförläggningen skulle medföra, funnit böra övervägas, huruvida icke med genomförandet av landsrättsförläggningen borde tills vidare anstå.

Departements-
chefen.

Ej heller i staden Sölvesborg kunna domstols- och magistratsgöromålen bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med tre lagfarna ledamöter. Stadens egen jurisdiktion bör därför upphöra. Det är också min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § i 1932 års lag, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga. Innan så sker, måste emellertid, på grund av 2 § andra stycket samma lag, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande borgmästaren Törnwall, vars tjänst vid rådhusrättens upphörande kommer att indragas. Mot vad statskontoret i detta hänseende föreslagit har jag intet att erinra.

Beträffande landsrättsförläggningens verkningar för staden i ekonomiskt avseende råda olika meningar. Jag är av samma uppfattning som hovrätten i fråga om beräkningarna härutinnan. En eventuell utökning av stadens polispersonal ävensom den redan skedda indragningen av kronouppbördsverket beror nämligen icke av den judiciella indelningsändringen. Då jag vidare ämnar föreslå Kungl. Maj:t att i samband med beslutet om landsrättsförläggningen meddela föreskrifter om bibehållande tills vidare av stadsfogde- och stadsfiskalsbefattningarna i staden, kunna genom indelningsändringen merkostnader för staden icke heller uppkomma på grund av dessa tjänster. Med anledning av det nu sagda torde ersättningsskyldighet för statsverket jämlikt 2 § sista stycket i 1932 års lag icke komma i fråga. I likhet med hovrätten anser jag ej heller rimligt att ålägga staden skyldighet utgiva lösen för vinnande av delaktighet i tingslagets tillgångar.

Beträffande övriga hithörande spörsmål får jag hänvisa till vad jag anfört under 2:o).

Under åberopande av det anförda får jag alltså under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att till borgmästaren i Sölvesborg Olof Edvard Törnwall må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga träder i kraft, intill den tidpunkt då han uppnår 67 års ålder från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning med 15 083 kronor 28 öre jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 6 912 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder, dock att, därest Törnwall skulle övergå till ordinarie befattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Sölvesborg eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall vara i åtnjutande av berörda gottgörelse;

dels att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Sveriges kommunalanställdas pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Törnwall årligen, intill dess han uppnår 67 års ålder eller skyldighet att erlægga pensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 1 415 kronor 30 öre;

dels ock att till Törnwall må, efter inträffat pensionsfall, från allmänna indragningsstaten årligen under hans därefter återstående livstid utbetalas tilläggsförmåner å pensionen i enlighet med den av Sölvesborgs stad genom förutnämnda beslut den 27 augusti 1942 givna utfästelsen.

4:o.

Laholm hade den 1 januari 1946 2 732 invånare. Staden omgives av Höks tingslag av Hallands södra domsaga, som dessutom består av Halmstads och Tönnersjö tingslag. Invånarantalet i domsagan utgjorde vid nyssnämnda tidpunkt 42 484 personer, därav 18 215 inom förstnämnda och 24 269 inom sistnämnda tingslag. Höks tingslag har tingsställe i eget tingshus i Laholm. Halmstads och Tönnersjö tingslag har tingsställe i eget i Halmstad beläget tingshus, vari jämväl domsagans kansli är inrymt. I vartdera tingslaget hållas årligen tio allmänna tingssammanträden.

Rådhusrätten och magistraten i Laholm består av, förutom borgmästaren, två rådmän och en extra rådmän. Borgmästaren är ensam lagfaren ledamot. Borgmästare i staden är för närvarande Axel Herman Malmquist, som är född år 1895 och erhållit fullmakt å befattningen år 1926. Den ena rådmans-tjänsten innehaves av Alfred Teodor Lindström, som är född år 1866 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1913. Den andra rådmansbefattningen och tjänsten såsom extra rådmän äro tillsatta allenast på förordnande. Borgmästaren är skyldig avgå med pension vid 70 års ålder. Skyldighet för honom att övergå till annan tjänst hos staden föreligger däremot icke. Framhållas må emellertid, att Malmquist, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare. För rådmannen Lindström har icke stadgats skyldighet att avgå vid viss ålder.

Malmquist åtnjuter en årslön av 7 000 kronor jämte två ålderstillägg å vartdera 500 kronor eller sålunda tillhoppa 8 000 kronor. Å lönen, dock högst å 6 000 kronor, utgår, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 19 december 1940, rörligt tillägg med för närvarande 1 500 kronor. Genom beslut den 3 oktober 1946 hava stadsfullmäktige tillerkänt stadens samtliga genom kollektivavtal icke anställda befattningshavare, vilka för närvarande uppbära rörliga tillägg enligt de av stadsfullmäktige fastställda grunder, provisoriskt dyrtidstillägg med 6 procent för tiden den 1 januari 1946—den 31 december 1947. Borgmästaren uppbär även sportler, som under åren 1941—1945 i medeltal uppgått till 4 367 kronor årligen. Hans kostnader för skrivhjälp uppgingo under ett vart av åren 1941—1944 till 900 kronor och under år 1945 till 1 200 kro-

nor. Borgmästaren är tillförsäkrad pension från stadens pensionskassa med 5 000 kronor om året vid uppnådd ålder av 70 år. Stadens årliga andel i pensionsavgiften uppgår till 754 kronor 32 öre och borgmästarens andel till 377 kronor. Stadens pensionstagare åtnjuta enligt nyssnämnda stadsfullmäktigebeslut den 19 december 1940 rörligt tillägg efter samma grunder som stadens befattningshavare. Rådmanen Lindström uppbär ett årligt arvode å 600 kronor utan tilläggsförmåner.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Hallands län försorg utredning ägt rum rörande Laholms förenande i judiciellt avseende med Hallands södra domsaga. Utredningen, som verkställdes jämlikt 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 och särskilt behandlat de i nämnda paragraf angivna frågor, har enligt länsstyrelsens uppdrag utförts av borgmästaren i Varberg Axel Lindskog.

Under utredningens gång hava förhandlingar förts mellan staden och de tingshusbyggnadsskyldige i Höks tingslag beträffande frågan om skyldighet för staden att, därest densamma komme att införlivas med tingslaget, utgiva ersättning till tingslaget för vinnande av delaktighet i dess tillgångar. De tingshusbyggnadsskyldige hava ansett sådan ersättning böra utgå med 17 689 kronor, under det att staden bestritt ersättningskyldighet. Dock vore staden, enligt vad utredningsmannen uppgivit, villig att utgiva sådan lösen efter skäligen grunder, om domsagans kansli flyttades från Halmstad till Laholm. Överenskommelse i ämnet har icke kunnat uppnås.

I sitt den 19 juli 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har utredningsmannen uttalat, att förutsättningar saknades att inom en överskådlig framtid organisera rådhusrätten med tre lagfarna ledamöter. Ehuru det vore tänkbart att under en kortare övergångstid bibehålla den nuvarande ordningen, vore på längre sikt en landsrättsförläggning ofrånkomlig. En domsagoreglering vore uppenbarligen icke därav påkallad. I sammanhanget har utredningsmannen erinrat, att enligt ett inom justitiedepartementet utarbetat förslag till tingslagsindelning i rikets domsagor den gällande tingslagsindelningen i domsagan skall upphävas och domsagan, Laholms stad inbegripen, förklaras skola utgöra ett tingslag. Att förflytta domsagokansliet från Halmstad till Laholm — varom stadens representanter uttalat önskemål — borde avgjort icke ifrågakomma, bland annat enär detta skulle medföra mycket omfattande arbeten för om- och tillbyggnad av tingshuset i Laholm. — Med utgångspunkt från att staden sålunda komme att förenas med domsagan samt att statsverket vid rådhusrättens upphörande hade att övertaga stadens förpliktelser beträffande borgmästaren Malmquist och rådmanen Lindström, vilkas tjänster för dylik händelse komme att indragas, har utredningsmannen framlagt en tablå beträffande de ekonomiska verkningarna för staden av indelningsändringen. I denna hava upptagits, å ena sidan, kostnadsminskningar och, å andra sidan, kostnadsökningar i anledning av förändringen. De förra har utredningsmannen beräknat till sammanlagt 10 100 kronor och de senare till sammanlagt 6 650 kronor, därav bland annat kommunalborgmästarens lön

till 3 500 kronor och bidrag till tingshållningen till 2 500 kronor. Oavsett att hänsyn härvid icke tagits till rörligt tillägg och kristillägg å vederbörande befattningshavares löner, skulle sålunda enligt utredningsmannen för staden uppstå en årlig besparing av 3 450 kronor. — Skyldighet att utgiva ersättning för vinnande av delaktighet i tingshuset borde icke åläggas staden.

Över utredningen i dess helhet hava yttranden avgivits av stadsfullmäktige i Laholm, Höks tingslags häradsrätt, länsstyrelsen i Hallands län samt Göta hovrätt.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 12 december 1946 tagit ställning till frågan. Därvid hava fullmäktige samtyckt till föreningen under förutsättning dels att statsverket övertog stadens skyldigheter i avseende å lön och pension åt borgmästaren Malmquist samt arvode åt rådmannen Lindström, dels ock att staden befriades från skyldighet att utgiva lösen till Höks tingslag för andel i detsamma tillgångar. Från stadens sida vore intet att erinra mot bibehållande av den egna jurisdiktionen under en kortare övergångstid, förslagsvis till den 1 januari 1950, därest detta av statsfinansiella eller andra skäl skulle anses lämpligt. Då Hallands södra domsaga efter stadens införlivning med densamma komme att omfatta mer än 40 % av länets invånare och mer än 45 % av dess areal, funne fullmäktige en omreglering av länets tre domsagor bliva en nödvändig följd av landsrättsförläggningen. Domsagoregleringen borde taga sikte på att bilda tre domsagor, grupperade omkring de naturliga huvudorterna Kungsbacka, Falkenberg och Laholm. Under alla omständigheter önskade stadsfullmäktige förflyttning av domsagokansliet från Halmstad till Laholm, varvid staden vore villig åtaga sig de huvudsakliga kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten å tingshuset i Laholm. Stadsfullmäktige ha slutligen förklarat sig icke kunna utan föregående domsagoreglering biträda förslaget om sammanslagning av Höks samt Halmstads och Tönnersjö tingslag.

Häradsrätten har intet haft att erinra mot att Laholm förenas med domsagan. Enligt häradsrättens mening bör den nuvarande tingslagsindelningen i domsagan bibehållas. I fråga om platsen för domsagokansliet har häradsrätten, som anslutit sig till utredningsmannens uttalande härutinnan, icke ansett sig böra framställa något yrkande.

Länsstyrelsen har tillstyrkt landsrättsförläggningen. Frågan om domsagoreglering borde enligt länsstyrelsen upptagas i annat sammanhang. Måhända bleve en sådan påkallad av den nya kommunindelningen. De av staden anförda skälen för förflyttning av domsagokansliet från Halmstad till Laholm funne länsstyrelsen icke tillräckligt starka, då Halmstad låge betydligt mera centralt i domsagan än Laholm. Vad anginge de tingshusbyggnads-skyldiges anspråk på engångsersättning å 17 689 kronor från staden för andel i tingshuset, ansåge länsstyrelsen, att staden icke borde åläggas utgiva sådan ersättning med hänsyn bland annat därtill att tingslagets ekonomiska ställning komme att avsevärt förstärkas genom föreningen.

Hovrätten har avgivit utlåtande i ärendet den 19 februari 1947. Däri

har hovrätten, som funnit uppenbart att domstols- och magistratsgöromålen i Laholm icke kunna bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med tre lagfarna ledamöter, tillstyrkt att föreningen kommer till stånd från och med nya rättegångsbalkens ikraftträdande. Då Halmstad alltjämt finge betraktas såsom huvudort för den största delen av domsagan, ansåge hovrätten att domsagens kansli fortfarande borde vara förlagt till Halmstad.

Statskontoret har den 28 februari 1947 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, såvitt angår förpliktelser som må uppkomma för statsverket i händelse stadens egen jurisdiktion förklaras skola upphöra. Statskontoret har uttalat, att under angivna förutsättning statsverket hade att övertaga stadens förpliktelser beträffande borgmästaren Malmquist och rådmannen Lindström.

Beträffande ersättningen till borgmästaren Malmquist har statskontoret funnit gottgörelse av statsmedel icke böra medgivas för det provisoriska dyrtidstillägg, vilket beslutats så sent som den 3 oktober 1946. I likhet med vad ämbetsverket förordat beträffande ersättningen till borgmästaren Törnwall i Sölvesborg borde av praktiska skäl ersättningen för de rörliga tilläggsförmånerna å lönen anpassas enligt grunderna för statliga tilläggsförmåner på så sätt att Malmquists lön omräknades till lön, varå utginge 31 procent å högst 6 000 kronor för år. Grundlönen skulle i enlighet därmed bliva $(7\,000 + 1\,500 = 8\,500; 8\,500 - \frac{31 \times 6\,000}{100} =)$ 6 640 kronor. Den borgmästaren åvillande kostnaden för skrivhjälp borde uppskattas till 1 000 kronor för år.

Vid övertagandet av kostnaderna för Malmquists pensionering borde — i likhet med vad som skett i tidigare fall — Malmquist bibehållas vid sin kommunala pensionsrätt genom fortsatt delaktighet i stadens pensionskassa mot att statsverket till staden årligen inbetalade den fastställda pensionsavgiften. Det till Malmquist utgående ersättningsbeloppet borde därvid minskas med belopp som motsvarade på honom belöpande del av pensionsavgiften. — Statsverket hade vidare att svara för av staden utfästa tilläggsförmåner till Malmquists pension. Medgivande borde inhämtas av riksdagen att kronan finge bereda staden ersättning för vad denna i enlighet med för stadens pensionärer generellt gällande grunder komme att tillerkänna Malmquist i tilläggsförmåner å pensionen.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle statsverkets årliga kostnader för Malmquist intill den tidpunkt då han uppnår 70 års ålder komma att utgöra $(6\,640 + 1\,000 + 1\,131,32 + 4\,367 - 1\,000 - 377 =)$ 11 761 kronor 32 öre jämte rörligt tillägg och kristillägg å 6 000 kronor enligt för statens befattningshavare gällande grunder. Såsom villkor för åtnjutande av den föreslagna ersättningen syntes dock böra gälla, att Malmquist icke överginge till ordinarie befattning i statens tjänst eller utsåges till kommunalborgmästare i Laholm eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat.

Beträffande rådmannen Lindström, vilken uppnått en ålder av 80 år och för vilken någon avgångsskyldighet icke blivit föreskriven, borde ersättningen bestämmas till samma belopp som det till honom utgående arvudet eller 600 kronor för år, varå ej skulle utgå rörliga tilläggsförmåner.

Såsom framgår av utredningen och de däröver avgivna yttrandena saknas *Departements-
chefen.* förutsättningar att inom överskådlig tid organisera rådhusrätten och magistraten i Laholm med tre lagfarna ledamöter. Stadens egen jurisdiktion bör således upphöra. Det är också min avsikt föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med Hallands södra domsaga. Att i samband härmed företaga en omreglering av domsagorna i länet finner jag åtminstone icke för närvarande motiverat. Föreningen synes böra komma till stånd samtidigt med rättegångsreformens ikraftträdande den 1 januari 1948. I följd härav bör — i enlighet med det förslag till tingslagsindelning i rikets domsagor som upprättats inom justitiedepartementet i anledning av samma reform och som i fråga om förevarande domsaga tillstyrkts av Göta hovrätt — gällande tingslagsindelning i domsagan upphävas och domsagan förklarar skola utgöra ett tingslag. Det må i sammanhanget påpekas, att enligt ett innevarande års riksdag förelagt förslag till lag om tingshusbyggnadsskyldigheten i vissa fall (prop. nr 49) möjlighet skulle öppnas att i ekonomiskt avseende bibehålla den nuvarande tingslagsindelningen. Därest nämnda lagförslag antages, synes, då domsagens tingsställen i Halmstad och Laholm böra bestå även i fortsättningen, någon olägenhet av tingslagssammanslagningen icke vara att befara. På de av utredningsmannen, länsstyrelsen och hovrätten anförda skälen finner jag en förflyttning av domsagens kansli från Halmstad till Laholm icke böra äga rum. Ej heller förefaller det skäligt ålägga staden lösensskyldighet för vinnande av delägarskap i tingshuset.

Innan beslut om stadens förenande i judiciellt avseende med domsagan kan meddelas, måste, på grund av 2 § andra stycket 1932 års lag, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser gentemot borgmästaren Malmquist och rådmannen Lindström. Mot vad statskontoret härutinnan anförut har jag intet att erinra.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att till borgmästaren i Laholm Axel Herman Malmquist och rådmannen i samma stad Alfred Teodor Lindström må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Hallands södra domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning till Malmquist — intill den tidpunkt då han uppnår 70 års ålder — med 10 630 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 6 000 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder samt till Lindström under hans återstående livstid med 600 kronor utan dyrtids- eller annat tillägg, med iakttagande av att, därest Malmquist skulle övergå till ordinarie befattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Laholm eller i

annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall vara i åtnjutande av berörda gottgörelse;

dels att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Laholms stads pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Malmquist årligen, intill dess han uppnår 70 års ålder eller skyldighet att erlægga pensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 1 131 kronor 32 öre;

dels ock att till staden må från allmänna indragningsstaten årligen under borgmästaren Malmquists efter inträffat pensionsfall återstående livstid utbetalas ersättning med belopp motsvarande vad staden i enlighet med de för dess pensionärer generellt gällande grunder kan komma att tillerkänna Malmquist i tilläggsförmåner å pensionen.

5:o.

Ängelholm hade den 1 januari 1946 ett invånarantal av 6 922 personer. Staden omgives av Södra Åsbo och Bjäre domsaga, som vid samma tidpunkt hade 30 018 invånare. Domsagan består av ett tingslag och har tingsställe i eget i Ängelholm beläget tingshus, vari jämväl domsagens kansli är inrymt. I domsagan hållas årligen tjugo allmänna tingssammanträden.

Enligt en av Kungl. Maj:t den 15 november 1918 fastställd stadga består rådhusrätten och magistraten i Ängelholm av, förutom borgmästaren, två rådmän och en extra rådmän, vilka icke behöva vara lagfarna. Borgmästare i staden är för närvarande Gustaf Viktor Berg von Linde, som är född den 20 februari 1884 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1919. Rådmännen och extra rådmannen väljas enligt stadgan av stadsfullmäktige för en tid av tre kalenderår. Enligt stadgan är borgmästaren skyldig avgå från tjänsten vid 67 års ålder, därest en årlig pension av 4 500 kronor bestämmes åt honom. Beslut om dylik pension har icke fattats. Skyldighet att övergå till annan tjänst hos staden föreligger däremot icke för Berg von Linde. Med hänsyn till hans ålder synes sådan övergång för övrigt icke kunna komma i fråga, ehuru han innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare.

Enligt stadgan är borgmästaren tillförsäkrad en årslön av 2 500 kronor. Genom olika beslut av stadsfullmäktige, därå Kungl. Maj:ts fastställelse icke sökts, hava borgmästarens löneförmåner sedermera höjts väsentligt. Sålunda hava stadsfullmäktige den 18 januari 1939, i samband med lönereglering för stadens samtliga befattningshavare, beviljat en grundlön för borgmästaren av 6 893 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 545 kronor, eller sammanlagt 8 528 kronor, med rörligt tillägg å nämnda förmåner efter de för statliga befattningshavare gällande grunder. Nämnda tillägg ävensom sedermera tillkommet kristillägg uppgå för närvarande till 2 643 kronor. Ge-

nom beslut den 19 juni 1946 hava stadsfullmäktige vidare tillförsäkrat borgmästaren jämte stadens övriga ordinarie befattningshavare förhöjning av ett från och med den 1 juli 1945 utgående provisoriskt lönetillägg med 420 kronor till 720 kronor om året, att gälla från och med den 1 juli 1946. Slutligen hava fullmäktige den 23 oktober 1946, enär Ängelholms stad från och med den 1 juli samma år uppflyttats från dyrortsgrupp C till dyrortsgrupp D, beviljat stadens ordinarie befattningshavare provisoriskt ortstillägg med 4 % å utgående grundlön och ålderstillägg från och med sistnämnda datum. Senast avsedda tillägg uppgår för borgmästarens del till 341 kronor årligen. Dyrtidstillägg utgår varken å det provisoriska lönetillägget eller å det provisoriska ortstillägget. — Borgmästaren åtnjuter även sportler. Hans behållna sportelinkomster uppgingo under åren 1941—1945 till i medeltal 6 434 kronor för år. Borgmästaren Berg von Lindes sammanlagda löneförmåner kunna sålunda för närvarande beräknas till $(6\ 893 + 1\ 635 + 720 + 341 + 6\ 434 =)$ 16 023 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg med 31 % av 8 528 kronor.

För borgmästaren Berg von Linde har staden träffat avtal med S. P. P. om en familjepensionsförsäkring, avseende s. k. helkollektiv familjepension med ett grundbelopp för enbart änka å 1 500 kronor. De årliga kostnaderna för denna försäkring hava uppdelats så att borgmästaren betalar 471 kronor 12 öre och staden 165 kronor 60 öre. Familjepensionsavgiften till S. P. P. skall enligt försäkringsavtalet fullgöras till och med februari 1951, såvida borgmästaren ej dessförinnan avlider eller bliver till minst 50 % arbetsoförmögen för längre tid än tre månader.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Kristianstads län försorg utredning ägt rum rörande Ängelholms förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och Bjäre domsaga. Utredningen, som verkställdes jämlikt 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 och särskilt behandlat de i samma paragraf angivna frågor, har jämlikt länsstyrelsens uppdrag utförts av häradshövdingen i Ingelstads och Järrestads domsaga Sture Petersson.

I sitt den 4 juni 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har utredningsmannen anført, att Ängelholm varken nu hade eller inom en överskådlig framtid kunde förväntas nå en sådan storlek, att domstols- och magistratsgöromålen kunde bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med tre lagfarna ledamöter. På grund därav borde rådhusrätten i staden upphöra och staden i judiciellt avseende förenas med domsaga. Därigenom uppkomme skyldighet för statsverket att svara för avlöningen till borgmästaren Berg von Linde — vars tjänst komme att indragas — och för familjepension efter honom. Enligt utredningsmannen skulle ersättningen bestämmas till $(8\ 528 + 6\ 434 + 2\ 643)$ 17 605 kronor, motsvarande de löneförmåner, som utgingo till Berg von Linde vid tiden för utredningen, dock med undantag av det för tiden den 1 juli 1945—den 30 juni 1946 utgående provisoriska lönetillägget. Då någon överenskommelse mellan staden och borgmästaren icke träffats rörande tjänstepension till honom och enär statsverket icke torde kunna åberopa

den i stadgan för rådhusrätten intagna bestämmelsen om skyldighet för borgmästaren att avgå vid 67 års ålder, därest åt honom bestämdes en årlig pension av 4 500 kronor, ägde borgmästaren enligt utredningsmannen rätt uppbara ersättning med 17 605 kronor årligen under sin återstående livstid. Statsverket hade även att svara för den årliga avgift å 165 kronor 60 öre, som staden hade att, intill dess borgmästaren fyllt 67 år, utgiva till S. P. P. för familjepension efter honom. Med utgångspunkt sålunda från att staden komme att ingå i gemensamt tingslag med nämnda domsaga och att statsverket övertog stadens förpliktelser gentemot borgmästaren, har utredningsmannen framlagt en tablå beträffande de ekonomiska verkningarna för staden av indelningsändringen. I denna hava upptagits, å ena sidan, besparade utgifter och nytillkommande inkomster samt, å andra sidan, nya utgifter. De förra har utredningsmannen beräknat till 27 442 kronor och de senare till 26 591 kronor, därav kommunalborgmästarens lön till 7 000 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 500 kronor jämte dyrtidstillägg. Staden skulle sålunda genom att förläggas under landsrätt vinna en årlig besparing av cirka 800 kronor.

Över utredningen i dess helhet hava yttranden avgivits av stadsfullmäktige i Ängelholm, de tingshusbyggnadsskyldige, häradsrätten och häradshövdingen i domsagan, länsstyrelsen i Kristianstads län samt hovrätten över Skåne och Blekinge.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 23 oktober 1946 tagit ställning till utredningen. Därvid hava fullmäktige förklarat sig instämma i utredningen, dock med undantag för vad densamma innehölle beträffande bland annat kommunalborgmästarens löneförmåner.

De tingshusbyggnadsskyldige, vilka endast uttalat sig i frågan huruvida staden borde utgiva ersättning för vinnande av delaktighet i tingshuset, hava beslutat medgiva staden sådant delägarskap utan lösensskyldighet.

Häradsrätten har funnit utredningen i de delar, som berörde häradsrätten, icke giva anledning till erinran.

Häradshövdingen har intet haft att erinra mot utredningsmannens uttalanden och förslag.

Länsstyrelsen har funnit utredningen giva otvetydigt belägg för att stadens förenande med domsagan borde komma till stånd. Mot de förslag, vari utredningen utmynnade, hade länsstyrelsen intet annat att erinra än att den föreslagna lönen till kommunalborgmästaren syntes vara för lågt beräknad för att kunna locka verkligt kompetenta sökande. Förslaget om statens skyldighet att till den nuvarande borgmästaren under dennes återstående livstid utgiva avlöning i enlighet med vad i sådant hänseende ifrågasatts av utredningsmannen kunde giva anledning till tveksamhet. Det ankomme dock icke på länsstyrelsen att taga ställning till berörda spörsmål.

Även hovrätten har funnit att förutsättningar för bibehållande av rådhusrätten och magistraten i staden saknades och har därför tillstyrkt, att staden i judiciellt avseende förenades med domsagan.

Statskontoret har den 18 februari 1947 avgivit infortrat utlåtande i ärendet, såvitt angår den ersättningsskyldighet, som jämlikt 2 § 1932 års lag må uppkomma för statsverket i händelse stadens egen jurisdiktion förklaras skola upphöra. Statskontoret har därvid funnit, att sådan skyldighet gentemot staden endast kunde uppkomma med avseende å borgmästaren Berg von Linde. Beträffande omfattningen av denna ersättningskyldighet har statskontoret anfört följande:

Vid bedömande av frågan om vilka kostnader statsverket på grund av rådhusrättens upphörande är pliktig övertaga bör uppmärksammas, att sedan lång tid tillbaka i enlighet med därom meddelade bestämmelser (k. resolutionen på städernas besvär d. 13 juli 1719 p. 16) i fråga om fastställande av avlöningsbelopp för de för rättsskipningen anställda tjänstemännen så förfarits, att av vederbörande stadsmyndigheter uppgjorda förslag till lönestat underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse. Det synes ämbetsverket uppenbart, att, sedan 1932 års kungörelse trätt ikraft, ett underställande av lönebesluten fått en vidgad betydelse. Då staden emellertid icke i enlighet med ovannämnda praxis underställt beslut angående borgmästarens löneförmåner Kungl. Maj:ts prövning, förefaller det tveksamt om staten efter rådhusrättens upphörande bör svara för utbetalningen av sådana löneförmåner, som tillkommit i enlighet med beslut, som icke blivit av Kungl. Maj:t prövade. Ämbetsverket vill i detta sammanhang erinra om, att Kungl. Maj:t exempelvis genom beslut den 6 september 1946 angående ändrad lönestat för rådhusrätten i Nora förklarar borgmästaren samt var och en av rådmännen berättigade åtnjuta viss löneförhöjning endast för tiden intill dess staden kunde varda i judiciellt avseende förenad med domsaga.

I betraktande av detta beslut anser statskontoret det befogat, att staten begränsar sitt åtagande i fråga om Berg von Lindes löneförmåner till dem, som blivit prövade och godkända av Kungl. Maj:t.

I fråga om stadens pensionsförpliktelser gentemot Berg von Linde torde statsverket ha att svara för vad som enligt den tecknade försäkringen i S. P. P. ankommer på huvudmannen.

Ämbetsverket anser vidare, att den i stadgan för rådhusrätten intagna bestämmelsen om skyldighet för borgmästaren att avgå vid 67 års ålder, torde kunna åberopas av staten och att staten för den skull icke torde vara pliktig utbetala löneersättning efter den 20 februari 1951. Om denna uppfattning icke skulle anses hållbar, lärer icke annat återstå än att till Berg von Linde under dennes återstående livstid utbetala de löneförmåner, som statsverket har att svara för. Under alla förhållanden synes emellertid anledning föreligga att överväga huruvida icke lämpligen staden bör tillförbindas att utfästa en pension åt Berg von Linde å 4 500 kronor då denne fyllt 67 år, vilken pensionsförpliktelse givetvis skulle åvila statsverket.

Vid en begränsning av statens åtagande, på sätt statskontoret förordad, skulle statsverkets årliga kostnader för borgmästaren Berg von Linde komma att utgöra för tiden till och med den 20 februari 1951 (6 434 + 2 500 — 471:12) 8 462:88 kronor samt för tiden därefter 4 500 kronor. Härjämte skulle statsverket hava att för tiden intill mars 1951 till S. P. P. utbetala i pensionsavgifter ett årligt belopp av 636 kronor 72 öre.

Samma skäl som jag funnit motivera förut omnämnda städers förenande i judiciellt avseende med domsaga föreligga, enligt vad utredningen i före-

*Departements-
chefen.*

varande ärende utvisar, beträffande staden Ängelholm. Jag ämnar alltså föreslå Kungl. Maj:t att utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och Bjäre domsaga. Indelningsändringen synes böra träda i kraft samtidigt med nya rättegångsbalken den 1 januari 1948.

Förutsättning för meddelande av dylikt förordnande är, såsom jag vid behandlingen av föregående punkter anført, att statsverket övertager stadens förpliktelser gentemot innehavare av befattning som vid rådhusrättens upphörande kommer att indragas. I förevarande ärende uppstår sådan skyldighet för statsverket allenast beträffande borgmästaren Berg von Linde. Beträffande omfattningen av denna statsverkets ersättningskyldighet hava utredningsmannen och statskontoret haft olika meningar, för vilka i det föregående redogjorts. Vissa skäl kunna visserligen synas tala för statskontorets uppfattning att begränsa ersättningskyldigheten till sådana löneförmåner, som prövats och godkänts av Kungl. Maj:t. Grundtanken i 1932 års lag är emellertid, att statsverket vid en stads förläggande under landsrätt mot dess vilja har att övertaga de förpliktelser som staden faktiskt iklätt sig gentemot befattningshavare, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande indragas. Den omständigheten att Kungl. Maj:ts fastställelse icke sökts å ett beslut om förbättrade löneförmåner har sålunda i tidigare ärenden av förevarande slag icke ansetts böra utesluta statsverkets ersättningskyldighet, därest Kungl. Maj:ts godkännande av beslutet efter underställning uppenbarligen skulle ha givits. Däremot bör statens åtagande icke utsträckas till att jämväl omfatta sådana löneförmåner eller lönetillägg, som tillerkänts befattningshavare varom här är fråga, efter det utredning om landsrättsförläggning påbörjats och då det varit uppenbart att rådhusrätten skulle indragas (jfr prop. nr 41/1945 s. 16). Kungl. Maj:ts av statskontoret åberopade beslut angående ändrad lönestat för rådhusrätten i Nora står i full överensstämmelse med den uppfattning varåt jag nu givit uttryck.

På de sålunda anförda skälen anser jag att statens ersättningskyldighet beträffande borgmästaren Berg von Linde bör omfatta — förutom hans mistade sportelinkomster — de löneförmåner som tillerkänts honom genom stadsfullmäktiges beslut den 18 januari 1939, helst som dessa blivit bestämda i samband med en allmän löne reglering för stadens befattningshavare. Däremot bör statsverket icke åläggas ersättningskyldighet för nu utgående provisoriskt lönetillägg och provisoriskt ortstillägg. Den sålunda bestämda ersättningen bör emellertid utgå allenast intill dess borgmästaren uppnår 67 års ålder. I likhet med statskontoret anser jag nämligen den i stadgan för rådhusrätten intagna bestämmelsen om skyldighet för borgmästaren att avgå ur tjänsten vid 67 års ålder, därest en årlig pension av 4 500 kronor åt honom bestämmas, kunna av kronan åberopas. För borgmästarens återstående livstid efter fyllda 67 år synes ersättningen sålunda böra bestämmas till 4 500 kronor årligen. Måhända kan en sålunda bestämd ersättning, som har beräknats efter 1918 års penningvärde, förefalla låg i betraktande av att den år 1939 genomförda höjningen av borgmästaren Berg von Lindes lön god-

tagits såsom grund för bestämmandet av hans ersättning intill fyllda 67 år. Därtill komma de höjningar av löne- och pensionsbelopp som i allmänhet vidtagits efter år 1918. Emellertid torde frågan om en eventuell förhöjning av nu ifrågavarande belopp lämpligen böra avgöras senare i samband med att borgmästaren uppnår sagda ålder. Härmed vinnes ock att ersättningen kan anpassas efter den då genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen för statens befattningshavare. — Såsom statskontoret föreslagit har statsverket också att övertaga stadens andel i Berg von Lindes familjepensionsförsäkring med 165 kronor 60 öre.

Någon ersättningsskyldighet i övrigt för statsverket gentemot staden på grund av landsrättsförläggningen kan enligt den i ärendet förebragta ekonomiska utredningen icke uppstå.

Under åberopande av det anförda får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att till borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och Bjäre domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning, intill den tidpunkt då han uppnår 67 års ålder, med 14 490 kronor 88 öre jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 8 528 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder och under hans därefter återstående livstid med 4 500 kronor;

dels ock att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Sveriges privatanställdas pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Berg von Linde årligen, intill dess han uppnår 67 års ålder eller skyldighet att erlægga familjepensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 636 kronor 72 öre.

Vad departementschefen under punkterna 1:0—5:0 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Nordvall.

Stockholm 1947. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.
470753